J. Porret.

Regulae vitae

Lipsiae, 1594.

J g.
5777 d.

m.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-101863-p0001-2

vorh. Ausg. 1576
= An Jm 176
(Jg 5777) vz.
Re
diese Ausg. oo

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-101863-p0002-7

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-101863-p0003-3

REGVLÆ VITÆ, VERSIBVS GRÆCIS ILLVSTRATÆ, ET POSTREMO AVCTÆ ac recognitæ.

IN FINE ADDITA EST BREVIS ET ERVDITA EAQVE GEMINA ORATIONIS Dominicæ explicatio.

ITEM, APPENDIX DE PROMISSIONIBVS ET COMminationibus diuinis, digna conſideratione, Græcè & Latinè.

AVTORE

JOHANNE POSSELIO.

Justus Caspar Wendt

GRAEFL. STOLBERGISCHE BIBLIOTHEK ZU WERNIGERODE.

LIPSIÆ,

ANNO

M. D. XCIIII.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-101863-p0005-4

Univ… Bibliothek Halle

L 2, 2458

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-101863-p0006-9

NOBILITATE STEMMATIS, PRAECLARA INDOLE, ET DOCTRINA adoleſcentibus ornatiſſimis, GEBHARDO MOLTKEN Megapolitano, & ERICO VVARRENSTEDIO Marchitæ,

IOHANNES POSSELIVS S. D.

ETSI REGVLAS VItæ, continentes præcepta honeſtatis, vitæ & morum laudabilium, Ethnici etiam ſcriptores, vt Cato, Phocylides, Theognis, Iſocrates, Cicero in Officijs, &c. ediderunt: tamen magnum diſcrimen eſt inter γνωμολογίας illas Philoſophicas, quæ præcepta de externis moribus ad ſecundam Decalogi tabulam pertinentia ſeu particulam Legis, quatenus de externa diſciplina concionatur, recitant: & inter illas ſententias, quæ ex doctrina diuinitus tradita deſumpta ſunt, & de eſſentia ac voluntate Dei, de norma conſiliorum actionumq́ue noſtrarũ omniũ; de certitudine doctrinæ in Eccleſia Dei traditæ, de præmijs ſtudiũ verbi diuini comitan-

mitantibus, de remiſſione peccatorum, de bonitate, clementia & φιλοστοργίᾳ Dei erga omnes confugientes ad Filium mediatorem: de veritate & fidelitate Dei in ſeruandis promiſſis, & exaudiendis piorum hominum precibus, de fine & ſcopo omnium conſiliorum & actionum humanarum, de præſentia & auxilio Dei in cruce & calamitatibus, de tolerantia in cruce & rebus aduerſis, de conſolationibus opponendis indignitati noſtræ, item calumnijs, ingratitudini, & iniquo iudicio mundi, de modo relinquendi liberis firmum & ſtabile patrimonium, de præparatione hominis ad piam & placidam migrationem ex hoc fragili domicilio in patriam cœleſtem et vitam æternam, &c. concionantur.

Harum & ſimilium rerum notitia longè ſuperat omnes hominum Philoſophorum γνώμας & παραινέσεις, quæ quidem in rebus externis, & rationi humanæ ſubiectis, magnum vſum habent. Quare illas etiam & intelligendi & dicendi grauiſſimus autor ac magiſter Plato, tantoperè probauit, vt Sophronis ſententiarum ſcriptoris libros, cùm moreretur, capiti ſuppoſitos habuerit.

Ac omninò prodeſt, eiuſmodi ſapientum hominum ſententias, continentes præcepta virtutum, quæ omnibus hominibus, ſiue in publicis degant functionibus, ſiue priuatam agant vitam, pariter neceſſaria ſunt, pueris ad ediſcendum proponi, vt viri facti vtantur ipſis in magnarum rerum deliberationibus. Sunt enim γνῶμαι eximium ἐφόδιον, in vita, & vtiles commone-

mone-

monefactiones de maximis rebus, vt veriſſimè Æſchines in Oratione contra Cteſiphontem dixit. Vt non dicam γνώμας gignere argumenta ſeu confirmationes & refutationes in omnibus cauſis, deniq; addere orationi grauitatem quandam, cùm in loco & verecundè intexuntur. Sed alterum illud, de quo diximus, ſententiarum genus, Eccleſiæ proprium, & planè ignotum Ethnicis, his longè anteferendum eſt.

Quamobrem cùm & eiuſmodi breues neruoſæq; ſententiæ ac παραγγέλματα faciliùs ediſcantur, & fideliùs retineantur, quàm longæ conciones ac diſputationes: ego quoq; aliquot eius generis Sententias & Regulas vitæ, partim ex verbo DEI, partim ex ſapientum hominum ſcriptis collegi, easq; Græcis verſibus illuſtrare conatus ſum; quarum alias ad primam, alias verò ad ſecundam Decalogi tabulam referendas eſſe, pius & induſtrius lector etiam me non monente facilè per ſe videbit.

Et quia in pijs Scholis ita philoſophari debemus, vt ſtudijs & laboribus noſtris veram inuocationem, quæ rectrix periculorum & præſidium in hac miſeria humana præcipuum eſt, miſceamus: in fine Regularum vitæ addidi breuem & eruditam eamq; geminam Orationis Dominicæ explicationem, qua ego olim adeò delectatus ſum, vt vtramq; ad verbum edidicerim, & poſtea etiam meis priuatis diſcipulis eam ad ediſcendum propoſuerim. Huic addidi meam verſionem Græcam, eamq; è regione poſui, vt à pijs adoleſcentibus, qui & bonarum artium, & vtriusq; linguæ

ſtudium amant ac colunt, vtrumque conſerri poſſit. Cumq́ꝫ locus de Promiſſionibus & Comminationibus diuinis vtilem & neceſſariam doctrinam contineat, exiſtimaui eum eodem modo in fine attexendum eſſe.

Vobis autem, Nobiliſſimi adoleſcentes, hunc meum laborem peculiariter inſcribere & dedicare volui. Video enim vos naturâ ad virtutis & optimarum artium ſtudia rapi, & ab illa ἀσωτίᾳ, & beluina feritate, qua multi iuuenes hoc tempore proh dolor nimium delectantur, abhorrere: quæ res non poteſt non bonis viris magnam facere ſpem, fore vt paulò pòſt clariſſimis parentibus veſtris honori, amicis vtilitati, & patriæ emolumento ſitis; deniq́ꝫ vt magnificis illis familiæ veſtræ Heroibus, qui non bellica tantùm fortitudine, & laude militari excelluerunt, ſed etiam ſummorum Principum aulas & conſilia, ſumma cum laude, gubernarunt, ſimiles euadatis. Ideò enim ſapienti conſilio à prima pueritia literis informari cœpiſtis, & nunc in hanc Academiam, tanquam ad mercaturam bonarum artium et diſciplinarum miſſi eſtis, in qua hactenus ita & vixiſtis, & adhuc viuitis, vt non dubitem, vos ſuo tempore μύθων ῥητῆρας, καὶ ἔργων πρηκτῆρας futuros eſſe. Bene & feliciter valete, & hanc meam erga vos, & illuſtrem familiam veſtram, obſeruantiæ ſignificationem, quam hac mea inſcriptione declarare volui, beneuolè accipite. Roſtochy 17. Iuny. Anno 1590.

REGV-

REGVLÆ VITÆ, VERSIBVS GRAECIS ILLVSTRATÆ.

I.

DE Dei eſſentia & voluntate non aliter ſentiendum aut docendum eſt, quàm ſicut ſe in ſuo verbo per Prophetas & Apoſtolos tradito patefecit.

Ῥήματος ἐξ ἁγίοιο θεοπνεύστου τε μόνοιο
ἡμᾶς χρὴ γνῶναι τὸν θεὸν ἀΐδιον.
Δηλοῖ γὰρ τόδε ἄμμιν ὑπόστασιν ἠδὲ θέλημα
τοῦ σοφοῦ, αὐτοφύτου, παγγενέτου τε θεοῦ.
Εἷς ὅδε ἀτρεκέως ἅμα καὶ τρισυπόστατός ἐστιν,
ᾧ τιμὴ, κῦδος, δόξα τε αἰὲν, Ἀμήν.

I I.

Sit regula gubernans noſtra conſilia & actiones, verbum diuinitùs traditum, iuxta dictum: Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen ſemitis meis.

Ῥῆμα θεοῦ σεμνὸν, πασῶν βουλῶν τε καὶ ἔργων
ἔστω ἀεὶ γνώμων ἔμπεδος ἡμετέρων.
Λύχνῳ ὅτις τούτῳ ἕπεται νόου ἐν σκότει αἰνῷ,
οὔποθ' ἁμαρτήσει τῆς ὁδοῦ οὐρανίης.

III.

Singuli pij cùm manè è lecto ſurgunt, aliquid temporis conſumant in lectione ſcriptorum Propheticorum & Apoſtolicorum, & lectioni miſceant precationem & gratiarumactionem. Nam Deus compenſat ſtudium verbi maiore luce & ſapientia ſpirituali, robore fidei, conſilio, conſolatione, ſucceſſu in gubernatione publica & priuata.

Ἐκ μαλακῆς εὐνῆς ἐπανιστὰς πρωῒ ἕκαστος,
ἀσκείτω κεδνῶς εἰσαεὶ εὐσεβίην.
καὶ τῇ ἀναγνώσει γραφέων ἐμπασσέτω ἱρῶν
εὐχὰς ἠδ᾽ ὕμνους, χριστοῦ ἐν οὐνόματι.
Συλλαλέει διὰ θεσπεσίοιο ἑοῦ λόγου ἡμῖν,
ἠδ᾽ αὐτὸν κοινοῖ παύδικος ἄμμι θεός.
Πάμμακάρ ἐστι δ᾽ ἀνὴρ, αὐτῷ θεῷ ὅστις ὁμιλεῖ
τῷ πάντων βασιλεῖ πάμπαν ὑπερμενέϊ.

IIII.

Optima ratio exordiendi ſiue ſermonem, ſiue negotium, eſt, ducere principium à Deo, & in Deo deſinere.

Τάξις τοῦ φράζειν καὶ πράττειν ἐστὶν ἀρίστη,
ἐκ θεοῦ ἄρχεσθαι, ἔν τε θεῷ τελέσαι.

Δωτὴρ καὶ ταμίης δώρων Θεός ἐστιν ἁπάντων,
πλούσιος, εὐγνώμων, καὶ πολύολβος ἐών.
ἡμῖν γοῦν πρέπει οὐκ ἀμελεῖν Θεοῦ ὑψιμέδοντος,
μὴ γ᾽ ἡμῶν ἀφέλῃ κάλλιμα δῶρα ἑά.
Τοῖς γὰρ δυσσεβέσιν λήγει Θεὸς αὐτὸν ὀπάζων,
Τοῖς ἀχαρίστοισιν ψευδέσι τ᾽ οὖσιν ὁμοῦ.

V.

Si Chriſtum bene ſcis, ſatis eſt, ſi cætera
neſcis:
Si Chriſtum neſcis, nihil eſt, ſi cætera
diſcis.

Χριστὸν εἰ εὖ οἶδας, φρονέεις, εἰ κ᾽ ἄλλα μὴ οἶδας.
Χριστὸν εἰ οὐκ οἶδας, μαίνῃ, εἰ κ᾽ ἄλλα σὺ οἶδας.

VI.

Qui verbum Dei habet, is habet Deum ipſum: Qui Deum habet, huic nihil de ſumma beatitudine deeſſe poteſt.

πᾶς ὁ ἔχων δυνατοῦ ζωαρκὲς ῥῆμα θεοῖο,
οὗτος ἔχει αὐτὸν παμμεδέοντα θεόν.
ὅστις ἔχει θεὸν ἀΐδιον τὸν ἄνακτα κρεόντων,
οὐχ ὅδε ἐνδεῖται πώποτε εὐτυχίης.

VII.

In omni deliberatione prima ſit hæc cura, quærens quæ actiones Deo placeant,

ant, nec ſuſcipienda eſt vlla actio, niſi comprobata diuinis teſtimonijs.

βουλεύσων συνετῶς, ἵνα πάντ᾽ ὄχ᾽ ἄριστα γένοιτο.
πρῶτον ἀειζώου γνῶθι θέλημα θεοῦ.
οὐδενὶ δεῖ πάντως ἐπιχειρῆσαί ποτε ἔργῳ,
ὅττι μὴ ἁρμόττει ῥήματι θεσπεσίῳ.

VIII.

Nemo in hoc mortali corpore ſcrutetur maieſtatem Dei, ne ab ea opprimatur; ſed ſinguli acquieſcamus in doctrina, quam ſonat vox incorrupta miniſterij, & reuerenter vtamur Sacramentis, quæ ſunt picturæ & ſigilla promiſſionis de Chriſto.

Οὔτις ἐρευνάτω πολυπραγμοσύνῃ τὰ θεοῖο
ἐν βίῳ ἀνδρομέῳ τῷδε ἀνάγνῳ ἐών.
ἀλλὰ θεόπνευστον διδαχὴν ἀγαπάτω ἕκαστος,
ἣ φανεροῖ δήλοις τὸν θεὸν ἄμμι βροτοῖς,
οὐδ᾽ ὀλιγωρείτω σημείων ἡμεροέντων,
ὅσσα μαθητῆσιν Χριστὸς ἔταξεν ἑοῖς.
εἰκόνες ἄψευστοι τάδε, σφραγῖδές τε βέβαιοι
ἀτρεκέως θείων εἰσὶν ἐπαγγελιῶν.

IX.

Quicunq; doctrinam à Deo patefactam,

ctam, & mandatam literis per Prophetas & Apoſtolos, amplectuntur ſine corruptelis, & iuxta hanc doctrinam bona conſcientia Deum inuocant, hi verè ſunt ciues Eccleſiæ Dei, vbicunq; ſunt, & qualiſcunq; fortuna eſt.

ῥῆμα θεῖο βροτοὶ, ὅσοι ἀμφαγαπῶσιν ἄμεμπτον,
 ὑέες ἀθανάτου φίλτατοί εἰσι θεοῦ.
οὐδ' αὐτοῦ τόπος, οὐδ' ἄλγος χωρίζει ὁμίλου
 ἐκλεκτῶν ἀπὸ τοῦ φαιδίμου εὐσεβέων.
οἵτινες εὐσεβέως τηροῦσι λόγον θεοῦ ἱερόν,
 οἵδ' ἀεὶ εἰσ' ὅποι, καὶ φίλα τέκνα θεῷ.

X.

Statue, perſonam tuam placere Deo propter Mediatorem gratis, & expecta non modò vitam æternam donandam credentibus, ſed etiam auxilium & mitigationem calamitatum in hac vita, iuxta conſilium Dei.

Τῷ θεῷ ἀθανάτῳ σαυτὸν πίστευσον ἀρέσκειν
 εἵνεκα τοῦ Χριστοῦ λαοσόοιο μόνου.
οὐδὲ μόνον βίον ἀΐδιον διὰ τοῦ δ' ἀνάμιμνε,
 ἀλλὰ καὶ ἄμπαυσιν τῶν ὀδυνῶν βροτέων.

οὐ πρὸς

οὐ πρὸς βούλησιν νοσεροῦ βροτοῦ, ἀλλ᾽ ἐς ὄνειαρ.
ἰητρὸς χρηστὸς φάρμακ᾽ ὀπάζει ἅπας.

XI.

Ad verum Deum patefactum in Eccleſia, in vita & morte confugiamus, qui extricare poteſt negotia & pericula, quæ humano conſilio prorſus ſunt inextricabilia.

πρὸς θεὸν, ὃς φανερώθη ἐνὶ θνητοῖσι βροτοῖσι
δείγμασιν ἀψεύστοις, πράξεσι καὶ μεγάλης,
ἐν βίῳ αἰνοπαθεῖ τε καὶ ἐν θανάτῳ πολυκλαύστῳ
θαρσαλέως ἡμᾶς χρὴ καταφευγέμεναι.
ῥεῖ᾽ ἐπανορθῶσαι δύναται θεὸς ὀβριμοεργός
πάνθ᾽, ὅσα τοῖς χθονίοις ἐστὶν ἄφυκτα βροτοῖς.

XII.

Inter precandum cum Deo familiariter colloquimur: quia non agimus cum Deo abſoluto, qualis eſt in ſua maieſtate, ſed cum Deo relatiuo, qui ita ſe patefecit, quòd magis afficiatur ſenſu calamitatum noſtrarum, quàm vllus pater afficitur, videns cariſſimæ filiæ ſummam calamitatem.

ἔστι φι-

ἔστι φιλόστοργος, πρᾷος, γλυκύθυμος, ἄμεμπτος,
οἰκτήρμων, χρηστὸς, παμμεδέων ὁ Θεός.
τῶν ἰδίων στοργῶν αὐτὸς στήθεσσι γονήων
ἐγκέντρισε σαφῶς καλὸν ἄγαλμα Θεός.
οἵδε γὰρ ἐκ θύμοιο τὰ νήπια τέκνα φιλοῦσι.
ταῦτα φιλοστόργως ἀμφαγαπῶντες ἀεί.
ἀλλ᾽ ὅσῳ ἐστὶ Θεὸς θνητῶν προφερέστερος ἀνδρῶν
πάντων, ἐν χθονὶ οἳ σῖτον ἔδουσι φίλον,
ἐστὶ τοσούτῳ ἀεὶ αὐτὸς μᾶλλον μακρόθυμος.
εὔνους τ᾽, ἀτρεκέως πατρικὸν ἦτορ ἔχων.
τοὔνεκα πρὸς τοῦτον καταφεύγωμεν γενετῆρα
θλίψεσιν ἐν πάσης, ἠδὲ καὶ ἐν θανάτῳ.
στρεπτὸς ἔφυ ὁ Θεὸς κτίστης, λίην τ᾽ ἐπιεικής,
τῇ φθορᾷ οὐ χαίρων παγκάκῳ ἡμετέρῃ.

XIII.

Neceſſaria vocationis officia diuinitus mandata, fideliter facienda ſunt, & tranquillo animo expectandi euentus ſalutares, etiamſi à ratione humana perſpici non poſſunt.

ἐκτέλεσον πιστῶς τὰ παραγγελθέντα σοι ἔργα,
αἰὲν προσδοκάων ἔκβασιν ὠφέλιμον·
προσδόκα ἱμερόεν τέλος, ἠδὲ καὶ ἔκβασιν ἐσθλήν,
καίπερ μὴ δυνάσαι ὄμματι μὶν προορᾶν.

Sumus

XIIII.

Sumus conditi non tantùm ad huius vitæ delitias, ſed ad eam quæ eſt ſola vita nominanda. Si igitur expetimus finem, non fugiamus media, per quæ recto curſu ad metam contenditur, ſed eligamus cum Maria optimam partem, quæ nunquam auferetur à nobis.

Οὐκ ἔστ' εὐστοχέειν τὸν μὴ βάλλοντα κραταιῶς,
οὐδὲ ἄνευ καμάτου τυγχάνει ἄθλου ἀνήρ.
ὅστις γοῦν ἐθέλει τυχέειν σκόπου ἔξοχ' ἀρίστου,
ἐκλεγέτω ὁδὸν, ἣ πρὸς σκόπον εὐθὺ ἄγει.
ἔστι δ' ἡμέτερος σκόπος οὐχ' ἡ τέρψις ἄναγνος,
οὔθ' ἡ δόξα κενὴ κόσμου ἀλιτρονόου,
αὐτὰρ ὁ ἀΐδιος βίος ἐν τῷ ὀλύμπῳ ὕπερθεν,
τοῦδε τυχεῖν ἡμῖν δὸς φίλε χριστὲ θοῶς.
οὐ γὰρ χραισμεῖ ἅπας βροτῷ ἀνδρὶ ὁ κόσμος ἀπεί-
εἰ σφετέρην ψυχὴν ναυάγει αὐτὸς ἅπαξ. (ρων,

XV.

Sperandum eſt in Deo, non modò in rebus ſecundis, ſed omnium maximê in aduerſis; & ſtatuendum, nos ab eo recipi & exaudiri, etiamſi omnes creaturæ in noſtram perniciem coniuraſſe videantur.

Οὐκ

Οὐκ ἐνὶ εὐτυχίῃς μόνον, ἀλλ᾽ ἐν δυστυχίῃσι
θνητοὺς πιστεύειν χρὴ θεῷ εὐσεβέας.
ἡμῖν γὰρ πρόσοδος, παῤῥησία, ἠδὲ καὶ ἐλπὶς
ἔμπεδος ἐν χριστῷ πρὸς θεόν ἐστιν ἀεί.
τῷδ᾽ οὖν ἀρχιερῆι πεποιθότες εὔφρονι θυμῷ
νῦν καταφεύγωμεν πρὸς πατέρ᾽ οὐράνιον.
οὐκ ἔτι γὰρ δύναται ὁ πατὴρ ἡμᾶς ἀθετῆσαι,
αὐτῷ δείξαντας τέκνον ἑὸν γεραρόν,

XVI.

Nemo in pugna ſiue ſpirituali ſiue corporali ſuis viribus confidat, quæ cùm erant integræ, non ſteterunt: ſed per illum quærat victoriam, qui ſolus non eſt victus, & in omnibus vicit. Nemo etiam deſperet propter ſuam imbecillitatem: Quia virtus Dei in infirmitate perficitur.

Μηδεὶς θαρσείτω ἀγερώχως ἀλκῇ ἑαυτοῦ,
Μηδὲ ἀθυμείτω σφῆς ἕνεκ᾽ ἀσθενίης,
εἷς θεός ἐστι μόνος δυνατός τε καὶ ὀβριμοεργὸς,
ὃς δύναται σώζειν θλίψεσ᾽ ἐν ἀργαλέῃς.
ἠδ᾽ εἰν ἀσθενίῃ μεγάλ᾽ ἐκτελεῖ ἔργα κραταιῶς,
αἰσχύνων φρονίμους τῶν βροτέων σοφίην.

XVII.

Subditus eſto Deo in vita priuata, in

voca-

vocatione & ærumnis, & pete ab eo gubernationem & defenſionem.

θῦμα θεῷ κεχαρισμένον εὔοδμόν τε ἀληθῶς
ἐσθ' ἡ ἐλεημοσύνη ἐν βροτέοισι κακοῖς.
ἐν τύχῃ ἴσθι θεῷ εὐπειθὴς πάσῃ ἀμέμπτως,
ἔκβασιν ἡδεῖαν καὶ ἀνάμιμνε ἀεί.

XVIII.

Qui vult Deo ſeruire, hunc oportet credere inuiſibilia, ſperare dilata, & diligere Deum, ſiue auſteram ſiue benignam faciem oſtendat, atq; ita in finem vſque perſeuerare.

λατρεύειν ὅστις μέμαεν θεῷ ἀφθίτῳ ὀρθῶς,
τοῦτον πιστεύειν χρὴ τὰ μὴ ὄντα ὅλως.
ἠδ' ἅμα προσδοκάειν τάγ' ἀναβληθέντα βεβαίως,
καὶ στέργειν θεὸν ἐν ἄλγεσι νωλεμέως.
ἔστι φιλόστοργος, χρηστὸς, πρᾷός τε καὶ εὔνους
παμβασιλεὺς ὁ θεὸς καίπερ ὑπόδρα ἰδών.

XIX.

Non imaginandum eſt, promiſſiones diuinas tantùm ad paucos pertinere, vt priuilegia ſunt certorum hominum; ſed firmiſſimè ſtatuamus, promiſſionem Euange-

angelij vniuerſalem & gratuitam eſſe, iuxta illud: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Item: Ideo ex fide gratis, vt firma ſit promiſſio.

Βούλεται ἀνθρώπους πάντας σωθῆναι ἀληθῶς
οἰκτίρμων, χρηστὸς, παμμεδέων θ᾽ ὁ θεὸς.
τούτῳ πιστεύειν χρὴ καίπερ ἐόντας ἀλιτροὺς
ἡμᾶς, ἠδὲ λόγον τοῦδ᾽ ἀεὶ ἀμφαγαπᾶν.
ἐστὶ θεοῦ ἔλεος μείζων πασῶν κακιάων,
ἀνθ᾽ ἡμῶν Χριστὸς λύτρον ἔδωκε καλόν.

XX.

Promiſſio gratiæ vniuerſalis eſt, & pertinet ad omnes, qui eam accipiunt. Quare vnuſquiſq; ſe in promiſſionem includat, nec fingat in Deo προσωποληψίαν, aut contradictorias voluntates, cùm quidem mandatum Dei æternum & immutabile ſit, vt omnes credant Filio, iuxta dictum, Hunc audite: Et in Pſalmo, Beati omnes, qui confidunt in eo.

οὐκ ὀλίγων θνητῶν, αὐτὰρ κατ᾽ ἀπείρονα γαῖαν
πάντων αἱ θεῖαι εἰσιν ἐπαγγελίαι.

ἶσος ἀεὶ θεός ἐστι βροτοῖς δείλοισι ἅπασιν,
 ἀνθρώπων δ' αὐτῷ οὐ τὰ πρόσωπα μέλει.
πάντας ἐφ' οἷ καλέει ὁ θεὸς μέγαν ὅρκον ὀμόσσας.
 οὐδένα τ' ἀνθρώπων γηγενέων ἀθετεῖ.
οὐχ αὐτῷ θεός ἐστιν ἐναντίος, οὐδ' ἀπατηλός,
 πάντοτε δ' ἀψευδὴς ἠδὲ δίκαιος ἐών.

XXI.

Semper ſonet in auribus noſtris dictum Chriſti: Beati qui audiunt verbum Dei, & cuſtodiunt illud. Item: Videte quomodo audiatis. Fruſtrà enim auditur verbum ſine conſideratione, retentione & exercitio.

ῥῆμα θεοῦ ἀΐειν ἅμα καὶ τηρῆσαι ἀόκνως,
 χρήσιμον ἀνθρώποις καὶ φίλον ἐστὶ θεῷ.
μὰψ γὰρ ἀκούεται οὐράνιον τόδε ῥῆμα βροτοῖσιν,
 εἰ μὴ τηρεῖται τῆς φρεσὶ τοῦτο φίλης.
οὔατα γοῦν ὑμῖν καρδίην τ' ὦ Χριστὲ ἄνοιξον,
 ὄφρα φυλάξωμεν τὸν λόγον ἁγνὸν ἀεί.

XXII.

Non deterreat nos ab inuocatione conſideratio indignitatis noſtræ, cùm omnes ſancti inde vſque ab initio, non fiducia propriæ dignitatis, ſed fiducia miſe-

miſericordiæ propter Chriſtum promiſſæ, Deo preces adhibuerint, & propter eundem exauditi ſint.

οὐδεὶς ἀνθρώπων εὔχεσθαι ἀνάξιός ἐστι
πιστεύων ἐλέῳ τοῦ κρατεροῖο θεοῦ.
αἰτεῖν ἀψευδὴς κέλεται θεὸς, ἠδ' ἐπακούειν
αἰτοῦντας στεῦται ὅρκον ὀμοῦ ὀμόσας.
οὐδεὶς τῶν ἁγίων ποτ' ἐπηκούσθη δι' ἑαυτὸν,
ἀλλὰ διὰ Χριστὸν, τὸν θεοῦ υἱὰ, μόνον.

XXIII.

Opponamus indignitati noſtræ præcepta & promiſſiones diuinas. Tu Deus præcepiſti inuocationem, & vis hoc modo à nobis coli & celebrari. Agnoſco igitur me ad obedientiam obligatum eſſe.

ἡμᾶς εὔχεσθαι χρὴ, καίπερ ἀνάξιοί ἐσμεν
τῶν εὐεργεσιῶν ἀθανάτοιο θεοῦ.
οὐ διὰ ἀξιότητα θεὸς κλύει ἤπιος ἡμῶν,
ἀλλὰ δι' ἀψευδεῖς σφὰς μὲν ἐπαγγελίας.

XXIIII.

Etſi nos indigni ſumus, qui Deum inuocemus; tamen præceptum Dei dignum eſt, cui pareamus, promiſſio eius

digna eſt, cui aſſentiamur, & qua confidamus.

Εὐσεβέος βροτοῦ ἐστὶ θεῷ πείθεσθαι ἀμώμῳ,
καίπερ ἀνάξιός ἐστ' ἠδ' ἀμένηνος ἄγαν.
Τέρπεται ἀνθρώπων πειθαρχίᾳ ὃν κατὰ θυμὸν,
εἰ ἐν τῇ πίστει γίνεται ἤδε, θεός.

XXV.

Deus non poteſt noſtras preces repudiare Filij mentione facta. Ingrediamur ergò in intimum ſacrarium, & nos certò recipi atque exaudiri propter hunc Pontificem ſtatuamus.

Οὐχ ἡμᾶς δύναται θεὸς ὑψιμέδων ἀθετῆσαι
Μνείαν ποιοῦντας τέκνου ἀλεξιμόρου.
ἡμετέρῳ γοῦν τῷδε πεποιθότες ἀρχιερῆι
πρὸς θεὸν ἔλθωμεν θαρσαλέως κρατερόν.

XXVI.

Magna quidem res eſt, venire in conſpectum Dei: Sed maior eſt, ingenuè & apertè dicere quod ſentias. Omnium verò maxima eſt, ſine dubitatione ſtatuere, Deum tibi nihil negaturum eſſe. Iam cogita quanta gratia debeatur Filio Dei Media-

Mediatori, cuius conceſſu & munere hæc omnia poſſidemus.

Ἔστι διὰ Χριστοῦ θάρσος καὶ ὁδὸς ἰθυκέλευθος,
ἠδὲ πεποίθησις πρὸς θεὸν ἄμμιν ἀεί.
ὧν ἕνεκα πλείστην ἔχομεν χάριν ὀβριμοεργῷ
υἱεῖ μουνογενεῖ τοῦ μεγάλοιο θεοῦ.
ἄμμιν ἐπεὶ εὐεργεσίας ἐκτήσατο ταύτας,
ᾧ κλέος ἠδ' αἶνος νῦν τε καὶ αἰὲν, Ἀμήν.

XXVII.

Scimus puerum nobis natum eſſe, & Filium nobis datum eſſe. Huius pueri & Filij fiducia ad Deum accedamus, & cum libertate quadam verba faciamus.

Παῖς ἡμῖν τέχθη πατρὸς θεοῦ υἱὸς Ἰησοῦς,
ἠδ' ἅμα ἄμμι δόθη τοῖς μερόπεσσι βροτοῖς.
τῷδε πιθήσαντες καταφεύγωμεν πολυθαρσεῖς
πρὸς δυνατὸν κτίστην τὸν γενετῆρα θεόν.
υἱέα στέργει ἐὸν θεὸς αὐτογένετλος Ἰησοῦν,
καὶ διὰ τόνδ' ἡμᾶς στέργει ἁμαρτινόους.
τῷδε πιθήσαντας λυτρωτῇ ἀεὶ ἐσακούει
εὐχομένους ἡμᾶς πρᾶος ἐὼν ὁ θεός.

XXVIII.

Inuocemus Deum certa ſpe exaudi-

 tionis,

tionis, freti non noſtra dignitate, ſed dignitate nominis Ieſu, & Dei præcipientis & promittentis.

βούλεται οὐνόματι Χριστοῖο ἐν ἀγλαοτίμῳ
ἡμᾶς εὔχεσθαι παμμεδέων ὁ θεός.
ἐντολῇ οὖν πατρὸς πίσυνοι λύτρῳ τε ἀγαυῷ
υἱός, αἰτῶμεν θλίψεσ᾽ ἐν ἡμετέραις.
οὐδὲν παιδὶ φίλῳ δύναται ὁ πατὴρ ἀνανεύειν
μουνογενεῖ Χριστῷ παντοκράτωρ ὁ θεός.

XXIX.

Aſſiduè petamus nos inſtrui viatico,
Vt mens ad mortem ſit duce læta Deo.

Dolendum eſt autem, paucos de hoc viatico ſolicitos eſſe, cùm ſit mirifica ſolicitudo quærendi corporalia, nec facilè inueniantur in aduerſitate præſidia, quæ non fuerunt in pace quæſita, vt oſtendit parabola de quinq; virginibus fatuis.

Ἄμμι πρέπει θεὸν αἰτῆσαι νύκτας τε καὶ ἦμαρ,
εὖ τε καὶ εὐσεβέως ἄμμι δόμεν θανέειν.
ναύλῳ τῷδε ὅτις χαρίεντι κεκασμένος ἐστίν,
εὐδαίμων ὅδε καὶ πλούσιός ἐστιν ἀεί.
τίμιον οὖν τόδε κτῆμα βροτὸς ζητείτω ἕκαστος,
πάμμακαρ ὃς κ᾽ ἐθέλοι νῦν καὶ ὄπισθεν ἔμεν.

Simus

XXX.

Simus Deo grati, non tantùm in rebus ſecundis, ſed etiam in aduerſis. Nam in ſecundis rebus ipſa natura nos ad celebrationem Dei inuitat. At in magna vi tempeſtatum hoc officium præſtare, eximium & ſingulare decus eſt, quod non ſolùm Deo placet, ſed etiam Diabolum contriſtat, & ipſam calamitatem lenit.

χρὴ χαίρειν ὑψιμέδοντι ἔχειν θεῷ εὔφρονι θυμῷ
αἰὲν ἐν εὐτυχίῃ δυστυχίῃ τε ὁμῶς.
Εὖ τότε γὰρ ῥέζει ἡμᾶς θεὸς, ὅτε πιέζει
ἡμᾶς ἀργαλέως πήμασι θυμοβόροις.
Θλίβει, ὅπως σώσῃ θνητῶν, θεὸς, οὐ δ᾽ ἵν᾽ ὀλέσῃ,
ζητῶν ὠφελίην πάντοτε ἡμετέρην.

XXXI.

Cùm Deus ſeruet regulam, Glorificantes me glorificabo: non dubium eſt, quin mitiget ærumnas ijs, qui cum IOB exclamant, DOMINVS dedit, DOMINVS abſtulit, ſit nomen Domini benedictum.

πᾶσι νέμει θεὸς ἀνθρώποις ἰθεῖαν ἀμοιβὴν
πλούσιος, αὐτάρκης, ἠδὲ δίκαιος ἐών.

πᾶς ὁ θεὸν τιμῶν, οὗτος τιμᾶται ἀληθῶς,
ὃς δέ μιν οὐ σέβεται, ἔσται ἄδοξος ἀνήρ.
τοὔνεκεν αἰδοίως αὐτὸν τιμάτω ἕκαστος,
εἴτε καλῶς πράττει ἐν χθονὶ, εἴτε κακῶς.
πάντα δίδωσι θεὸς, καὶ ὅτε βούλεται αὖτις ἀφαιρεῖ,
αὐτῷ δόξα, κλέος, κῦδος ἀγαυὸν ἀεί.

XXXII.

Quemadmodum viator, iter faciens in tenebris, ignarus viæ & locorum, lætatur cum mane aurora cœpit ſpargere lucem: Ita omnes pij, ſentientes onus peccati, & varijs periculis conflictantes, expetunt conſuetudinem cum Deo, & vocati ad vitæ exitum, libenter tetrum onus dubitationum & ſordes peccati, quod reliquum eſt in hac impura maſſa, deponunt, & optant ſe totos & ſemper ardere dilectione Dei, & lætitia in Deo.

Οὐδὲν ἀκιδνότερον γαῖα τρέφει ἀνδρὸς ὁδίτου,
οὗ στείχοντος ὁδὸν σχετλίῳ ἐν σκότεϊ,
ὃς τόπου ἠδὲ ὁδοῦ ἀδαήμων τεύχεται ἦτορ,
ἠδὲ φάος λαμπροῦ ἠελίοιο ποθεῖ.
αὐτὰρ ἐπεὶ φαίνει φαιδρὸς ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
αὐτὸς ἄγαν χαίρει εὔφρονα θυμὸν ἔχων.

οὕτως εὐσεβέες θνητοὶ μεμάασιν ἀπελθεῖν
ἐκ σκότου δνοφεροῦ τοῦδε κακοῖο βίου,
καὶ θεὸν ἀκαμάτως ἐσορᾷν, ἀγαπᾷν τε καὶ ὑμνεῖν,
νόσφι μεριμνάων ἠδὲ καὶ ἀμπλακιῶν.
ζῶμεν ἐνὶ σκότεσιν καὶ κινδύνοισι μεγίστοις,
ἐκ τούτων ἡμᾶς χριστὲ σάωζε κακῶν.

XXXIII.

Vt nauis deſtituta non ſolùm remis & velis, ſed etiam gubernatore perito, antè in ipſa iactatione obruitur, quàm portum conſpicere potuit: Sic humana natura ſpoliata atq; orbata rectore Filio Dei, omnibus telis Diaboli propoſita eſt. Quare votis aſſiduis petamus à Deo, vt luce Spiritus ſancti regat mentes noſtras, ne implicentur erroribus.

νόσφι κυβερνήτου καὶ ἐρετμῶν νηῦς σόη εἶναι
οὐδεμία δύναται πόντῳ ἐν ἀτρυγέτῳ,
ἀλλ' ἀνέμοις λιγυροῖσι σαλεύεται ἔνθα καὶ ἔνθα,
κῦμα ἕως δεινόν μιν καταπίνῃ ὅλην.
οὕτως ὃς μὴ ἔχει φύλακα χριστὸν καὶ ἀρωγόν,
ἐστιν ὅδε τλήμων καὶ βαρύποτμος ἄγαν.
κύμασιν ἐν κρυεροῖς τούτου βίου ἠδὲ θυέλλης
σῶσον ἀεὶ ναύτας, ὦ φίλε χριστὲ, πούς.

κοιμήσας δ' ἀνέμους δυστερπῆ ὅπασε γαλήνην.
καὶ ἡμᾶς εἰς λιμέν' αἶψ' οὐρανοῦ ἡδιὼ ἄγει.

XXXIIII.

Meminerimus dicti Chriſti, Qui vult me ſequi, tollat crucem ſuam: & ſocietatem crucis Chriſti longè anteponamus omnibus honoribus & voluptatibus huius mundi. Quid enim prodeſt homini totius mundi poſſeſſio, ſi interim animæ iacturam faciat?

πικρὴ μὲν σταυροῦ κοινωνία ἐστὶν Ἰησοῦ
ῥύστου τὸ πρῶτον πᾶσι βροτοῖσι ὁρᾶν,
αὐτὰρ ἔπειτα φέρει λιπαρῶς περικαλλέα μισθόν,
ἄφθιτον, οὐράνιον, φαίδιμον, ἀΐδιον.
οὔτις ὅλως πρὸ ἀγῶνος ἀνὴρ κλυτὸς στεφανοῦται,
πράγμασι δ' ἐν χαλεποῖς λάμπει ἀεὶ τὸ καλόν.
τέτλαθι εὐθύμως, μετὰ Χριστοῦ πάσχε ἀμέμπτως,
ὅστις σὺν Χριστῷ ζῆν ἐθέλεις ἐσαεί.

XXXV.

Vtinam cum Paulo in doloribus & Epitaſi certaminis verè exclamare poſſimus: Quis me auellet à charitate Dei, num gladius, num perſecutio? certò mihi per-

hi perſuadeo, idq́; exploratum omninò duco, nullius creaturæ tantam vim eſſe, vt me ex filij Dei manibus extorquere poſſit.

οὐδεμία θλῖψις ἡμᾶς δύναταί ποτ' ἀποσπᾶν
    τῆς μεγάλης ἀγάπης ἀϊδίοιο θεοῦ.
εἵνεκα τοῦ χριστοῦ ἡμᾶς φιλεῖ αὐτὸς ὁμοίως
    υἱεῖ μουνογενεῖ, καίπερ ἁμαρτινόους.
τῷδε φιλοστόργῳ πειθώμεθα πατρὶ ἑκόντι
    ἐν τῆς εὐτυχίης, ἠδ' ἐνὶ δυστυχίης.
οὐ δύναται ἀφελεῖν ποτὲ οὐδεμία κτίσις ἡμᾶς
    ἐκ χειρῶν στιβαρῶν τοῦ μεγάλοιο θεοῦ.
τοὔνεκεν ἡμετέρας κουφίζωμεν μελεδῶνας
    ἐλπίδι ἀψευδεῖ τοῦ βίου ἀϊδίου.

XXXVI.

In omni inuocatione luceat hæc fides, ſtatuens Deum non alligatum eſſe ad cauſas ſecundas, ſed propter noſtros gemitus moderari cauſas ſecundas, & aut impedire, aut mutare.

πάντα θεὸς πράττει καλῶς, καὶ πάντα κυβερνᾷ.
    ἠδὲ καὶ οἰκονομεῖ πάντα ἐπισταμένως.
πράττει ἅπαντ' ἀδεῶς, εὐτάκτως, ἠδὲ δικαίως.
    οὐδενὶ καὶ δέδεται πράγματι καρτερὸς ὤν.

τόνδε θεὸν δυνατὸν, καὶ ἐλεύθερον, ὀβριμοεργὸν,
χρὴ ἀεὶ αἰτῆσαι πήμασ' ἐν ἀνδρομέοις.
βούλεται ἀνθρώπους, δύναται καὶ, σῶσαι ἅπαντας.
τοὺς καταφεύγοντας πρός μιν ἀεὶ ὁ θεός.

XXXVII.

Iacta ſuper Dominum curam tuam, & ipſe te ſuſtentabit, & non dabit in æternum fluctuationem iuſto.

ῥῖπτε τεὴν ὀδύνην θυμαλγέα ὀβριμοεργὸν
εἰς θεὸν, εὐμενέως ὅς σοι ἀρήξει ὅλως.
πιστός ἔφυ θεὸς, ἡμᾶς πειρασθῆναι ἐάσων
οὔποθ' ὑπὲρ δύναμιν, πρᾶος ἠδ' ἐσθλὸς ἐών.

XXXVIII.

Verè exiſtant in animis noſtris timor Dei & fides. Certò metuamus & expectemus pœnas pro delictis. Lapſi verò non deſperemus, ſed petamus veniam, & ſciamus recipi petentes, & impetrare mitigationem.

εὖ φρονέων ὁ φόβος τε καὶ ἡ πίστις θεοπειθὴς,
κόσμος χριστιανῶν κάλλιμός ἐστι βροτῶν.
σχέτλια πράττοντες ποινὰς δείσομεν ἀτερπεῖς,
ἠδὲ ἁμαρτόντες μὴ ἀπογνῶμεν ὅμως.

ἔστι θεὸς στρεπτὸς, πρᾶος, χρηστὸς, γλυκύθυμος,
τοῖς ἐπὶ Μεσσίαν πᾶσι φυγοῦσι βροτοῖς.

XXXIX.

Quoties pauores periculaque in nos impendent omnia, non quæramus inconceſſa remedia dolorum: ſed à Deo petamus interiorem conſolationem, & liberationem aut mitigationem, iuxta conſilium Dei.

ἐν κρυόεντι φόβῳ καὶ κινδύνοις δακεθύμοις
μὴ ζητῶμεν ἄκος δυσσεβὲς ἀφραδέως.
αἰτῶμεν δὲ παράκλησιν θεόθεν καὶ ἀρωγὴν
βούλησιν κατὰ τοῦ ἀϊδίοιο θεοῦ.

XL.

Si quis aut foris oppugnatur, aut intus ſentit pauores, is verbo Dei, quaſi quodam ſale, afflictiones ſuas perſpergat, quod qui faciet, experietur Deum eſſe fidelem, nec onerantem nos ſupra vires, ſed dantem cum tentatione exitum, vt poſſimus perferre.

εἰ χαλεπῇσι μάχης ἔξω ποτὲ, ἠὲ φόβοισιν
θυμοβόροισιν ἔσω, θλίβεται ἤδη ἀνήρ.

ἄλγεσι γυιοκόροις ἐπιπασσέτω ἤπιον ἄλκαρ,
ῥῆμα τὸ θεσπέσιον, φάρμακον οὐράνιον.
καὶ τόδε ποιήσας, πιστὸν καὶ πρᾶον ὑπάρχειν
τὸν θεὸν ἀθάνατον γνώσεται ἀτρεκέως,
οὐ βαρέοντα ὑπὲρ δύναμιν γένος ἀσθενὲς ἀνδρῶν,
ἀλλὰ διδόντα καλὴν ἔκβασιν ἠδὲ τέλος.

XLI.

In pœnis non murmuremus contra Deum, ſed cum Dauide exclamemus: Iuſtus es Domine, & rectum iudicium tuum: & fiduciâ Mediatoris inuocemus Deum, petamus nobis ignoſci, nos recipi & ſanari.

μὴ γογγύζωμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὑψιμέδοντος
ἐν ποινῆς χαλεπῆς, τῆς φρεσὶ χωόμενοι,
ἀλλὰ συνᾴδωμεν πρᾴως ἐπέεσσι Δαβίδου,
ἔννομός ἐστι θεὸς, σὴ κρίσις ὀρθὴ ἔφυ.

XLII.

Sicut infans à ſola matre auxilium petit: ita nos à ſolo Deo opem & ſalutem petamus & expectemus, qui quidem & vult pro paterna bonitate, & poteſt pro ſua immenſa potentia, nobis rectiſſimè conſulere & prouidere.

νήπιος

νήπιος ὡς ἁπαλὸς μουνώης παρὰ μητρὸς ἄμυναν
ἠδὲ τροφὴν αἰτεῖ εἰν ἑῇ ἀσθενίῃ,
οὕτω χρὴ καὶ ἡμᾶς αἰτῆσαι ἄκος τε καὶ ἄλκαρ
θαρσαλέως παρὰ τοῦ ἀθανάτοιο θεοῦ.
βούλεται εὐμενέως ἅμα καὶ δύναται ἐπαρήγειν
ἄμμι πατὴρ εὔνους καὶ πολύολβος ἐών.

XLIII.

Diſcamus Deum ſuo quodam conſilio promiſſa aliquantiſper differre, ac tandem optima fide & cumulatiſſima bonitate præſtare, nec propterea de promiſſione dubitandum eſſe, etiamſi contrarium in oculos incurrat.

τῇ βουλῇ πανάριστος ἐπαγγελίας ἀναβάλλει
εὐτερπεῖς σφετέρας παμμεδέων ὁ θεός.
ὀψὲ γὰρ ἐκτελέει καὶ πληροῖ τάσδε ἀληθῶς.
εὔορκος πάμπαν καὶ πολύπιστος ἐών.
ἔστι βραδῆ μὲν ἅπαντα τὰ τοῦ θεοῦ ἀϊδίοιο,
εἰς γὰρ τέλος πάνυ οὐκ ἀσθενῆ, οὐδὲ κενά.
καίπερ ἐπαγγελίας ἀναβάλλει εὖς θεὸς ἱερὰς,
ἔστιν ὅμως ἡμῖν οὐ βλάβη, ἀλλ' ὄφελος.
ἀνδρείως ἀνέχου, σοὶ ἄχθος σὸν ὀνήσει ὄπισθεν,
τλῆθι, φέρει καρπὸν τλημοσύνη θεόθεν.

ὅσα

ὅσσα δίδωσι θεὸς, πράως φέρε, μηδ᾽ ἀγανάκτει,
ἐν τῆς δυστυχίης λάμπει ὅλως τὸ καλόν.

XLIIII.

Si quis veram beatitudinem in hac vita & poſt hanc vitam expetit, is quærat primùm regnum Dei, & iuſtitiam eius, & à Deo petat & expectet reliquos gradus bonorum, tanquam adminicula vocationis.

πάμμακαρ ὅστις ἔμεν μέμαεν νῦν ἠδὲ καὶ αἰὲν,
πρῶτον ζητείτω κτήματα οὐράνια.
λοιπὰ ἔπειτ᾽ ἀγαθὰ ζητῶν αἰτείτω ἄνωθεν
κλήσιος ὡς κόσμον, καὶ τι βοηθὸν, ἐῆς.

XLV.

Quæramus ſummum & maximum bonum, ad quod præcipuè hominum natura condita eſt, nec dubitemus, quin Deus hæc longè inferiora largè effuſeq; daturus ſit.

Παντοκράτωρ ὁ διδοὺς τὸ ἀοιδότατον καὶ ἄριστον,
αὐτόματος δώσει καὶ τὸ ἔλαττον ἐόν.
σπουδαίως ζητήσωμεν τα ἐόντα ὀλύμπου,
καὶ δώσει λιπαρῶς τὰ χθονὸς ὄντα θεός.

Sem-

XLVI.

Semper alijs petitionibus præluceat fides accipiens remiſſionem peccatorum, cuius appendices ſunt bona ad hanc mortalem vitam pertinentia.

Πίστιν, ἣ ἀμπλακιῶν ἄφεσιν δέχεται διὰ Χριστόν,
πρωτεύειν χρὴ ἀεὶ πάσῃ ἐν ἱκεσίῃ.
ταύτης προσθήκης μέρος, ἠδ' ἐπίσαγμά τί ἐστι
λοίπ' ἀγαθὰ βροτέῳ χρήσιμα τῷδε βίῳ.
οὐ βίου αἰνοπαθοῦς χθονίοιο χάριν γένος ἀνδρῶν
κτίσθη, ἀτὰρ ζωῆς εἵνεκα οὐρανίης.

XLVII.

Fac mandata Dei iuxta vocationem, & pete auxilium à Deo. Tunc enim erunt conſilia ſalutaria tuæ animæ & Eccleſiæ.

ῥέζε κατὰ κλῆσιν σὴν ἶφι θεοῖο ἐφετμάς,
αἴτησόν τ' ἄλκαρ τοῦδε πάρ' ὀτραλέως.
καὶ τότε σαὶ βουλαί, μελέται τ' εὔχρηστοι ἔσονται
σαυτῷ καὶ πολλοῖς γηγενέεσσι βροτοῖς.

XLVIII.

Cùm non modò reliquæ partes naturæ, ſed etiam voluntates hominum, in Dei manu ſint, nitatur fiducia noſtra ſo-

lo Deo, qui poteſt ex hoſtibus facere amicos.

ὡς κτίσιες πάσῃ, οὕτω καὶ πᾶν τὸ θέλημα
θνητῶν, ἐν χερσὶν τοῦ θεοῦ ἐστιν ἀεί,
τῷδε πεποίθωμεν κρατερῶς δυνατωτάτῳ ὄντι
ἐξ ἐχθρῶν ποιεῖν ἄμμι τάχιστα φίλους.

XLIX.

Cùm Deus immenſa miſericordia nobis ſpatium concedat, vt conuerti poſſimus, non abutamur hac tanta bonitate, ſed accuſemus nos vero gemitu, & fiduciâ Mediatoris redeamus ad Deum, rurſus inuocemus, petamus nobis ignoſci, nos recipi & ſanari.

ἡμῖν συγχωρεῖ τὸν καιρὸν πρὸς μετάνοιαν
οἰκτίρμων ὁ θεὸς καὶ μάλα πρᾶος ἐών.
πάμμακάρ ἐστιν, ὅτις μὴ ἀϊδρείῃσι νόοιο
ταύτῃ ἀποχρᾶται ἡμερότητι θεοῦ,
ἀλλὰ πρὸς υἱὰ θεοῦ μάλα θαρσαλέως καταφεύγει,
αἰτῶν ἀμπλακιῶν καὶ κακιῶν ἄφεσιν.

L.

Vult Deus nos quocunq; tempore ad ſe conuerti, & conuerſos certiſſimè recipit propter Filium gratis.

αἰὲν ἀναφρονέειν θνητοῦ ἐθέλει θεὸς ἡμᾶς,
πάμπαν ἐὼν στρεπτὸς καὶ γλυκύθυμος ἄγαν.
καὶ δέχεται νημερτὲς ἀναφρονέοντας ἀμισθί
εἵνεκα μουνογενοῦς παιδὸς ἀγαυοῦ ἑοῦ.

LI.

Sit norma fidei noſtræ, nec præſcriptio longi temporis, nec ingens multitudo, nec maiorum exempla, ſed verbum Dei, quod nec fallere, nec falli poteſt.

οὐ χρόνον, οὐ πλῆθός ποτε, οὐ προγόνων παράδειγμα,
γνώμονα δεῖ ἔμεναι πίστιος ἡμετέρης,
αὐτὰρ ἀμωμήτου νημερτὲς ῥῆμα θεοῖο
ἄμμι κάνων διδαχῆς ἔμπεδός ἐστιν ἀεί.

LII.

Etiamſi omnia amittenda ſunt in hac vita, & ipſa vita corporalis: tamen ſciamus Dei voluntatem eſſe, vt hanc fidem retineamus, nos ipſi curæ eſſe, nos eſſe hæredes vitæ æternæ, & hac fide ac ſpe nos ſuſtentemus, iuxta illud: Etiamſi occiderit me, tamen ſperabo in eum, quia ipſe erit ſaluator meus.

καίπερ πάντα τὰ τοῦδε βίοιο ἀνάγκη ὀλέσαι.
τηρῆσαι δεῖ ὅμως δ' ἱερὴν ἐπαγγελίαν.

δῖα ἐπαγγελία χάριτος θεοῦ ἠδὲ ὀλύμπου,
ὀλλυμένων πάντων, ἐστὶ βέβαιος ἀεί.

LIII.

Certò credendum eſt promiſſionibus corporalibus, ſed non præſumendus modus aut tempus, niſi voce Dei exprimatur.

εἰσὶν ἐπαγγελίαι πισταὶ θεοῦ ἠδὲ βέβαιοι,
οὐ δ᾽ αὐτῷ καιρὸν δεικτέον ἠὲ τρόπον.
ἐκτελέσει πιστῶς ὁ θεός ποτε πάνθ᾽ ὅσ᾽ ὑπέστη,
κἂν ἀναβάλληται, πιστὸς ἅπαντα ἐών.

LIIII.

Non ſequamur noſtras imaginationes, ſed in omni actione mandatum Dei & vocationem conſideremus.

Φαντασίαις ἡμῶν μὴ ἑπώμεθα, αὐτὰρ ἐφετμῇ
θείῃ, καὶ κλήσει, παντὶ ἐν ἔργῳ ἀεί.
πολλάκις ἀνδρόμεαι βουλαὶ ἀπατῶσι σοφιστάς,
οὐ δ᾽ ἀπατᾷ δυνατοῦ πώποτε ῥῆμα θεοῦ.

LV.

Cùm mandatum Dei & vocationem audimus, voluntas noſtra obtemperet, non ſit ignaua aut contumax, petat etiam

auxilium hanc ipſam ob cauſſam, quia negotia ſuſtinemus à Deo mandata, pertinentia ad gloriam ipſius.

ἀθανάτοιο θεοῦ πρόσταγμα ἔχοντες ἀγαυόν.
    πειθώμεσθα θεῷ πανσόφῳ αὐτόματοι.
ἠδὲ φυγόντες ἀγηνορίαν ἅμα καὶ προπέτειαν,
    ποιῶμεν σπουδῇ ἔργ' αἰεὶ ἡμέτερα.
πράττοντές τε τὰ πρὸς τὴν δόξαν ἐόντα θεοῖο.
    ἄλκαρ ἐπαιτῶμέν μιν μάλα θαρσαλέως.

LVI.

Diſcamus noſtram infirmitatem agnoſcere, & non virtuti humanæ aſſcribere, ſed diuinæ gratiæ tribuere, ſi quid feliciter & ſalutariter geritur.

οὐχ' ἡμῖν, αὐτὰρ θείῃ ἀνάθωμεν ἀρωγῇ.
    ἤν τι καλῶς πραχθῇ ἄμμι καὶ εὐφραδέως.
τοῖο θεοῖο ἄνευ δυνάμεσθα πεσεῖν καὶ ἁμαρτεῖν.
    ἀλλὰ κατορθῶσαι οὐ δυνάμεσθά ποτε.

LVII.

Agnoſcamus ingentem infirmitatem noſtram, & aſſiduè petamus, vt & regat nos Deus, & ſanet errata noſtra.

ἀσθενίην μεγάλην τε καὶ ἄγνοιαν κακόεργον
    γνώτω ἕκαστος ἑὴν εὖ καὶ ἐπισταμένως.

αἰτείτω τε διδαχθῆναι θεόθεν, καὶ ἄγεσθαι,
σκεῦος ὅπως ἐλέους τοῦ θεοῦ ἦσιν ἀεί.

LVIII.

Studeamus Deo placere ſancta dicendo & ſancta faciendo, nec dubitemus, quin Deo flectente animos, ſemper habituri ſimus aliquos approbatores & adiutores iuſtorum & honeſtorum operum.

τῷ πράττειν ὁσίως, ὁσίως τε λέγειν μὲν ἀρέσκειν
πειρώμεθα θεῷ πανσόφῳ εὐσεβέως,
καὶ τούτου δόντος δοκιμαστὰς ἕξομεν ἐσθλοὺς
τῶν ἔργων ἀγαθῶν εἰσαεὶ ἡμετέρων.

LIX.

Cûm res humanæ ſint Euripo mobiliores, & ad breue exiguumque durent tempus, omnia noſtra conſilia & actiones referamus ad eam vitam, quæ ſola vita nominãda eſt, & ſinamus interea mundum ſpiritus altos gerere, & quærere voluptates earumque inſtrumenta. Optima enim poſſeſſio eſt, quæ non hîc relinquitur, ſed illic poſſidetur.

τῶν χθονίων πάντων οὐδέν ποτέ ἐστι βέβαιον,
καίπερ λαμπρὸν ἄγαν καὶ καλὸν εἶδος ἔχει.

πρὸς βίον οὖν κεῖνον, βίος ὃς μόνος ἐστὶν ἀληθῶς.
βλέψωμεν πάσης πρήξεσ᾽ ἐν ἡμετέρης.
παυρίδιον τέρπεσθαι ἐπὶ χρόνον ἤδη ἐῶμεν
τὸν ἀθέους καπνῷ καὶ σκιᾷ οὐτιδανῷ.
θνητῶν εὐσεβέων θησαυρὸς ἐν οὐρανῷ εὑρεῖ
ἄφθιτος, ἀθάνατος, καὶ καλός ἐστιν ἀεί.

L X.

Cùm omnes res humanæ ſint caducæ, incertæ, breues & finitæ; expetamus perpetuam patriam cœleſtem, & ad eam animos noſtros præparemus.

πάντα τὰ τοῦ βίου ἀνδρομέου νημερτὲς ὑπάρχει
βαιά, πονηρά, κακά, σχέτλια, ὠκύμορα.
πατρίδος οὖν τυχέειν σπουδάζωμεν χαριέσσης
οὐρανίης ἣ ἀεὶ ἄφθιτός ἐστι μόνη.
ὅστις ἀϊδρείῃσι νόου ταύτης ἀφάμαρτεν,
ἔστι τάλας, δειλός, καὶ βαρύποτμος ἀεί.

L X I.

Nihil aliud in hac vita peregrinationis noſtræ meditemur, niſi quia & hîc non ſemper erimus, & ibi nobis locum bene viuendo paremus, vnde nunquam migrabimus.

οὐδενὸς ἐν λυγρῇ ταύτῃ ἀποδημίᾳ ἄλλου
φροντίζωμεν ἀεὶ, ἐξόδου ἡ μακάρης.
ἠδὲ τῷ εὖ ζώειν σκευάζωμεν τόπον ἡμῖν
κεῖθι, ὅπου αἰὲν χρήσιμόν ἐστι μένειν.

LXII.

Seruiamus Deo propter ipſius gloriam, etiamſi non reſpondent hominum voluntates & ſtudia noſtris meritis.

χρὴ λατρευέμεναι θεῷ ἀνθρώπους διὰ δόξαν
αὐτοῦ, μηδὲ μένειν τὴν χάριν ἀνδρομέην.
ἀνδράσι τοῖς πιστῶς πονέουσι δίδωσιν ἀμοιβὴν
ἄφθονον ἐν καιρῷ πάνδικος ὢν ὁ θεός.

LXIII.

Suam quiſq; Spartam ornet, hoc eſt, muneris ſui officia fideliter faciat, & à Deo defenſionem petat.

σπάρτην, ἣν ἔλαχεν, πιστῶς κοσμείτω ἕκαστος,
αἰτήσας δύναμιν παρὰ κρατεροῖο θεοῦ.
τοῖς πονέουσι θεὸς παραγίνεται, οὐ γὰρ ἀέργοις,
οὐδέ τι νοσφὶ πόνου πώποτε εὐτυχέει.

LXIIII.

Calamitates non ſunt ſigna reiectionis, nec iudicandum eſt de Dei voluntate er-

te erga nos ex calamitatibus noſtris, ſed ex verbo & promiſſione ipſius.

συμφοραὶ ἄγρυπνοι καὶ δυστυχίαι δακέθυμοι,
οὐ σημεῖα θεοῦ εἰσὶ χολωσαμένου.
εὔνους γὰρ μάλ' ἐὼν ὁ θεὸς σύμπαντα κολάζει
υἱέα, ὃν στέργει καὶ φιλικῶς δέχεται.
κρίνειν οὐ θέμις ἐστὶ περὶ γνώμης θεοῦ ἀλγῶν
ἐκ βροτέων, ἀτὰρ ἐκ τοῦ λόγου οὐρανίου.

LXV.

Feramus placidè ἐπιβάλλον μέρος ærumnarum, & ſciamus neminem omnium ſanctorum ad immortalem illam beatitudinem delicato itinere perueniſſe.

πρᾴως χρὴ φερέμεν τὰ θεόσδοτα πήματα ἡμᾶς
ἐν τούτῳ μικρῷ ἀργαλέῳ τε βίῳ.
οὐδεὶς τῶν μακάρων ποτὲ εὐτυχέων διαπαντός
τὴν εὐδαιμονίην κτήσατο ἀΐδιον.

LXVI.

Etſi non ſemper corporalem liberationem conſequimur, tamen ſciamus certò ſecuturam eſſe vniuerſalem liberationem Eccleſiæ reſuſcitatæ, in qua Deus ab-

us abſterget omnem lachrymam ab oculis piorum.

οὐκ ἐν ἐπιχθονίῳ τούτῳ χαλεπῷ βίῳ αἰέν
  λαγχάνομεν καμάτων ἔκλυσιν ἡμετέρων.
ἴδμεν γοῦν νεκρῶν πάντων ποτ' ἔσεσθαι ἔγερσιν,
  ὅττε τέλος πάντων ἔσται ἀχῶν γλυκερόν.
ταύτην τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοῖς εἰσορόωντες,
  πήματα ἀνδρείως μικρὰ φέρωμεν ὅλως.

LXVII.

Quòd ſi nolit Deus ſuo quodam conſilio, quod eſt & ſapientiſſimum & optimum, in hac vita damna noſtra leuare, cogitemus πολίτευμα noſtrum in cœlis eſſe, & illa humana contemnamus, quæ aut deſerunt nos, aut à nobis deſeruntur.

ἢν θεὸς ἐσθλὸς ἐὼν ἅμα καὶ σοφὸς οὐκ ἐθέλησι
  κουφίζειν βίῳ ἐν τῷδ' ἄχθος ἡμέτερον,
μερμηρίζωμεν πολίτευμα ἐν οὐρανῷ εὐρεῖ
  ἔμμεναι ἡμέτερον, πάγκαλον ἀΐδιον.
πάντα τὰ τοῦδε βίου ὀλιγοχρονίου παρορῶντες,
  ἐλπίδι χαίρωμεν τοῦ βίου οὐρανίου.

LXVIII.

Breuia incommoda magno feramus animo,

animo, & in Deo dulce leuamen curarum habeamus, quia dum reſpicimus verſamusq; nos, immortalitas aderit.

τὰς βροτέας ὀδύνας μικρὰς, καίπερ μέγ' ἀτερπεῖς,
εὐσεβέος πράως ἀνέρος ἐστὶ φέρειν.
ἔσται γὰρ λευκὴ μετὰ λαίλαπα αἶψα γαλήνη.
ἀντὶ τ' ἄχους σμικροῦ ἡδονὴ ἀΐδιος.
ἔστιν ἄχος χθονὶ ἐν λιπαρῇ ἀντάξιον οὐδὲν
μελλούσης δόξης, οὐρανίου τε χαρῆς.
πρὸς ταύτην πιπλαίνοντες μέγα εὔφρονι θυμῷ,
ἐν θεῷ ἄμπαυσιν σχῶμεν ἄχους γλυκερήν.

LXIX.

Qui ſibi & poſteritati piè vult conſulere, is ducat hoc præcipuum patrimonium, timere Deum, & cuſtodire puritatem doctrinæ, tanquam præclarum depoſitum, & magni precij theſaurum.

πᾶς ὁ θέλων ὀρθῶς φροντίζειν αὐτὸς ἑαυτοῦ,
ἠδὲ φίλων τέκνων νῦν καὶ ὄπισθεν ἀεὶ.
οἰέσθω ἔμεναι πατρῷον κτῆμα βέβαιον,
εὖ ζῆν καὶ τηρεῖν ῥῆμα θεοῦ γεραρόν.

LXX.

Qui vult Deo placere, timeat Deum, & ve-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-101863-p0047-7

& verè agnoſcat propriam infirmitatem, & verè doleat propter reliquias peccati, & fide confugiat ad miſericordiam propter Chriſtum promiſſam.

ἢν ἐθέλῃς ἀρέσαι θεῷ, ἀγνῶς δείδιθι αὐτόν,
σαύτην ἀσθενίαν γνῶθι σὺ κῆρ ἀχέων.
ἠδὲ τεῶν κακιῶν κλαῦσον κακὰ λείψανα πολλῶν,
πρὸς Χριστὸν θαρσῶν καὶ κατάφευγε μόνον.

LXXI.

Nemo innitatur prudentiæ ſuæ, ſed ſinguli precemur à Deo, vt luce verbi ſui, & Spiritu ſancto, regat mentes noſtras, ne implicentur erroribus.

οὔτις ἀνὴρ ἰδίῃ δυνάμει σοφίῃ τε πεποιθὼς
ποιείτω τι, δοκῶν καίπερ ἄμεμπτος ἐών.
αἰτείτω δὲ κυβερνηθῆναι ἕκαστος ἄνωθεν,
μὴ πλαίῃ αἱρῶν σχέτλια ἀντὶ καλῶν.
ῥήϊτερον θνητοῖς μηδὲν πέλει ἢ ἁμαρτεῖν,
πολλάκι καὶ δεινῶς σφάλλεται ἐσθλὸς ἀνήρ.

LXXII.

Noſtrum eſt diligenter & fideliter facere opera vocationis, & fugere πολυ-

πραγ-

πραγμοσύνην ac affectatam omiſſionem: cura verò de exitu noſtrorum laborum & certaminum Deo commendanda eſt, qui perficiet, ne inani contentione frangamur, ſed vt labor noſter ſit ſalutaris in Domino.

σπουδαίως ἅμα καὶ πιστῶς πράττωμεν ἕκαστοι
ἔργά τε καὶ πράξεις κλήσιος ἡμετέρης.
αἰὲν δ' ἀγρύπνους ἐπιτρέψωμεν μελεδῶνας
πατρὶ φιλοστόργῳ, τῷ θεῷ ἀθανάτῳ.

LXXIII.

Deus non plus poſtulat, quàm mediocrem diligentiam cautionis, cætera vult ſibi committi. Nam omnia pericula humanis conſilijs vitari non poſſunt.

τὴν σπουδὴν πίστινθ' ἡμᾶς θεὸς ἁγνὸς ἀπαιτεῖ,
αὐτὸς δ' εὐτυχίην ἄμμι δίδωσι μόνος.
οὐκ ἀσόφου βροτοῦ, ἀλλὰ σοφοῦ ἔργον θεοῦ ἐστί,
πάντας κινδύνους τοῦδε βίοιο φυγεῖν.

LXXIIII.

Obediamus Deo in afflictionibus propter has cauſas: prima, quia Deo debetur obedientia, & afflictiones non accidunt

cidunt caſu, ſed certo conſilio Dei: deinde quia cauſa finalis eſt, non vt pereamus, ſed vt reuocati ad pœnitentiam, & ad exercitia fidei & inuocationis, ſeruemur.

πειθώμεθα θεῷ ἐν δυστυχίης δακεθύμοις,
 οὐκ ἀγανακτοῦντες κῆρ τ' ἀχέοντες ἄγαν.
οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου κακὰ πάσχομεν, αὐτὰρ ἕκητι
 τοῦ πρᾴου ἅμα καὶ παγγενέτοιο θεοῦ.
τίννυται ἀνθρώπους θεὸς, οὐχ ἵνα τούσδ' ἀπολέσσῃ,
 ἀλλ' ἵνα εὐθυνῇ ἠδὲ μέγ' ὠφελέῃ.
οὐδεὶς ὧδε πατὴρ δυστήνῳ παιδὶ συναλγεῖ,
 ὡς θεὸς ἀχθομένοις ἄμμι συναλγεῖ ἐΰς.

LXXV.

Metuant iudicium Dei omnes homines, nec quiſquam ſperet ſe impunè peccaturum eſſe propter generis nobilitatem, aut maiorum merita; quia Deus reddit vnicuiq; iuxta opera ſua.

ποινὴν ἠδὲ τίσιν θείην φοβεέσθαι ἕκαστος,
 ἣν ἀποτίσει ὅλως πᾶς κακόεργος ἀνήρ.
νηποινὶ, προγόνων διὰ εὐγενίην καὶ ἀγαυὴν
 δόξαν, ἁμαρτήσειν ἐλπέτω οὔτις ἀνήρ.

ἔννομος ὢν ὀρθὴν ἀποδώσει ἑκάστῳ ἀμοιβὴν
ἔργα κατ' αὐτοῦ ἐῢς παμμεδέωνθ' ὁ θεός.

LXXVI.

Vt iudicio Dei nihil opponi debet nec poteſt, niſi fiducia miſericordiæ propter Chriſtum promiſſæ: ſic iniquis hominum iudicijs teſtimonium bonæ conſcientiæ opponendum eſt.

οὐ δυνάμεσθα θεοῦ ἀντιστῆναι κρίσει οὐδὲν,
πλὴν λύτρον Χριστοῦ φαίδιμον ἰσοθέου.
τῇ δὲ κρίσει θνητῶν ἀδίκων τὸ συνειδὸς ἄμεμπτον
ἀντιστῆναι ἀεὶ χρὴ μάλα θαρσαλέως.
ἀκριβῶς ἁγνὸν τηρήσωμεν τὸ συνειδός,
οὐ φροντίζοντες τῆς κρίσεως μερόπων.

LXXVII.

Diſcamus ſapientiam, cum à Deo deſeritur, nec felicem, nec ſalutarem eſſe, & vitam noſtram omniaq; conſilia & actiones gubernari petamus non humana, ſed diuina ſapientia.

οὐδεμία σοφίη συνετοῖο θεοῖο ἐρήμη,
εὐδαίμων ποτὲ ἢ χρήσιμός ἐστι βροτοῖς.

τἄνε-

τοὔνεκεν εὐξώμεσθα κυβερνηθῆναι ἕκαστοι
οὐ βροτέῃ συνέσει, ἀλλὰ θεοῦ σοφίῃ.

LXXVIII.

Etſi Deus pijs ſuppeditat bona corpori neceſſaria: tamen caduca hæc ſemper & mobilia eſſe ducunt, eorumq; non tam facultatem & copiam expetendam putant, quàm & in vtendo rationem, & in carendo patientiam.

δῶρα θεοῦ πέλεται τὰ κτήματα τοῦδε βίοιο,
πρὸς χρῆσιν δήλοις πάντα δοθέντα βροτοῖς.
τοὔνεκεν οὐ λίην ἀγαθοὶ ὀρέγονται ἐκείνων,
οἰδόντες ὄντα ὅλως βαιά τε καὶ σφαλερά.
κτήμασιν εὐσεβέες θνητοὶ οὐ χρῶνται ἀμέτρως.
ἔνδειαν τ' αὐτῶν οἵδε φέρουσι καλῶς.

LXXIX.

Si quis vult eſſe felix in rebus gerendis, faciat iuſta & neceſſaria, quæ poſtulat vocatio, & petat auxilium à Deo.

ἐν τῷ πραττέμεναι ὅτις εὐδαίμων θέλει εἶναι,
αἰὲν ἀναγκαῖα πραττέτω ἠδὲ καλά,
καὶ παρὰ ὑψίστοιο θεοῦ αἰτείτω ἀρωγήν.
τούτῳ ἐπιτρέψας ἔκβασιν εὐσεβέως.

Deus

LXXX.

Deus regulariter per media ordinata efficax eſt, & vult noſtram diligentiam, velut remigum laborem, ipſi nauem regenti & impellenti non deeſſe.

παμμεδέων ὁ θεὸς διὰ μέσων πάντα ἐνεργεῖ
　ὀρθῶν καὶ νομίμων, αὐτὸς ἀ τάξε σοφῶς.
καίπερ νῆα κυβερνᾷ ὅλην αὐτὸς καὶ ἐλαύνει,
　αἰτεῖ ὅμως ἐρετῶν ἀλγινόεντα πόνον.

LXXXI.

Si quis vult eſſe vel in negocio cum dignitate, vel in negocio ſine periculo, is eum vitæ curſum teneat, vt erga Deum quidem pius ſit, erga homines verò iuſtus, beneficus & verax.

ἀσφαλέως ὅστις ζώειν ἐθέλεις καὶ ἀμέμπτως
　ἐν σχολῇ εὐπρεπεῖ, ἠδὲ ἐν ἀσχολίῃ,
πρῶτα θεὸν τίμα, μετέπειτ᾽ ἄσκει τὸ ἀληθές,
　τήν τ᾽ εὐεργεσίην, ἠδὲ δικαιοσύνην.

LXXXII.

Timor Dei regat omnia conſilia noſtra, nec quicquam ſpe occultationis

contra iuſticiam, aut alias virtutes faciamus.

ἡμετέρας βουλὰς πράξεις τ᾽ ἰθυνέτω αἰὲν
τοῦ θεοῦ ἱμερόεις ἀθανάτοιο φόβος.
αἰσχρόν τι πρήξας λήσειν θεὸν οἰέτω οὐδείς,
ὄμμα θεοῦ καθορᾷ πάντα τὰ γιγνόμενα.
ἀνθρώπους μὲν ἴσως λήσεις ἄδικόν τι τελέσσας,
οὐ λήσεις γε θεὸν, μηδὲ λογιζόμενος.

LXXXIII.

Vt nauigantes confugiunt ad portum, & ſupplices ad aram: ſic pij confugiunt ad precationem, quæ eſt rectrix omnium periculorum, & præſidium in hac vita humana præcipuum.

πρὸς λιμένα γλαφυρὸν ναυτιλλόμενος καταφεύγει.
πρὸς βωμόν θ᾽ ἱκέτης πᾶς βαρύποτμος ἀνήρ.
εὐσεβέες γε βροτοὶ καταφεύγουσιν ποτὶ εὐχὴν
πήμασιν ἐν λυγροῖς θυμοβόροις τε γόοις.
ἐν χαλεπῆς ὀδύνης, καὶ κινδύνοις φοβεροῖσιν.
εὐχὴ ἔφυ προβολὴ, φρούριον, ἄλκαρ ἀεὶ.

LXXXIIII.

Ingens decus eſt, verſari in acie, & manu cum hoſte confligere, nec inani contentio-

tentione frangi, ſed ornari victoria diuinitus: longè autem maius decus eſt, frenare acres naturæ impetus, & æmulationum ſemina timore & inuocatione Dei reprimere.

ἀνέρι ἰφθίμῳ τιμὴ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ,
ἐν μάχῃ ὃς νικᾷ δυσχερεῖ ἀντίπαλον.
δόξα δ' ἀτρεκέως πολὺ μείζων ἐστὶ καὶ αἶνος,
αὑτὸν νικῆσαι εὖ καὶ ἐπιςαμένως.
ἔστιν ἀνὴρ ἀνδρειότερος νημερτὲς ὁ αὑτὸν
νικῶν, ἢ ἐχθρῶν δυσμενέων ὁ κρατῶν.

LXXXV.

In bona cauſſa decet habere bonum animum, & à Deo ſalutarem exitum expectare.

πράξεσιν ἐν ἀγαθῇς χρὴ ἔχειν μεγαλήτορα θυμόν,
προσδοκάειν τε τέλος παρ θεοῦ ἱμερόεν.

LXXXVI.

Sciamus, idq́; exploratum omnino ducamus, ſolum Deum eſſe firmum & fidelem amicum, & præſidium in omnibus ærumnis certiſſimum.

ἔστι φίλος βρότεος σφαλερὸς πᾶς κ' ἀλλοπρόσ-
ὅστις ἀπειρεσίῃ ἐν χθονὶ σῖτον ἔδει. (αλλος,
ἀλλὰ φίλος, πιστὸς καὶ γνήσιος εὐνοϊκός τε,
μοῦνος ἀείζωος πάντοτέ ἐστι Θεός.

LXXXVII.

Semper & vbique obliuiſcamur commodorum priuatorum, & omnia referamus ad aliorum vtilitatem.

ἀνέρος ἐστὶ σοφοῦ, ὀφέλους ἰδίοιο λαθέσθαι,
αὐτομάτως τ' ἄλλοις πάντοτε ὠφελέειν.
πᾶν ἀγαθὸν, κοινωνικόν ἐστι φύσει διαπαντός,
χρηστὸς ἀνὴρ ἀγαθὸν κοινὸν ὑπάρχει ἀεί.

LXXXVIII.

Vt in alueolis apes ſingulæ conferunt labores ſuos ad communem vtilitatem: ita ſinguli ſua ſtudia & officia ad ſalutem & tranquillitatem Reipublicæ & Eccleſiæ conferre debent.

ὡς ἐνὶ τῷ σίμβλῳ σκιόεντι μέλισσα ἑκάστη
εἰς κοινὴν πυκινῶς ἔργα τίθησιν ἑά,
οὕτω χρὴ θνητοὺς καμάτους σφετέρους καταθέσθαι
πρὸς χρῆσιν κοινὴν ὠφελίην τε βροτῶν.

ἄνθρω-

ἄνθρωπος χάριν εἵνεκα ἀνθρώποιο τέτευκται,
καρποὺς οὖν κοινοὺς οὐ δι' ἰδίους, χρὴ ἔμεν.

LXXXIX.

Diſcamus primis illecebris Diaboli repugnare, & actiones carnis Spiritu mortificare. Qui enim primam ſcintillam non opprimit, ſed incendium materia alit, & motu excitat, is poſtea rogum inflammatum & ardentem extinguere nulla ratione poteſt.

τοῖς πρώτοις κακιῶν θελγήτροισιν χρὴ ἀπαντᾶν,
καὶ νεκροῦν ὁρμὰς πνεύματι ἑλομένας.
πᾶς τις ὁ μὴ σβεννὺς ταχέως σπινθῆρα ἐν ἀρχῇ,
εἶτα πυρὰν καυστὴν σβέννυσθαι οὐ δύναται.

XC.

Semper ſimus vigilantes & intenti, ac primis initijs tentationum repugnemus, non foueamus nec alamus impias in animis opiniones, aut impios affectus.

χρὴ νήφειν ἀγαθούς τε καὶ εὐλαβέεσθαι ἁμαρτεῖν,
ἠδ' ἀνθίστασθαι τῇ κακοῦ ἀρχῇ ἀεί.
ἀρχὴν ἰᾶσθαι πολὺ κέρδιον ἢ τελευτήν,
τὴν ἀρχὴν σώφρων αἰὲν ἀκεῖται ἀνήρ.

XCI.

Non tantûm peccata, ſed etiam occaſiones, vt perſonæ, loca, tempora & ſimilia, quæ viam peccandi præbent, pijs vitanda ſunt.

οὐ μοῦνον κακίας αὐτὰς, αὐτὰρ καὶ ἀφορμάς
 τῶν κακιῶν πάσας χρὴ σοφὸν ἄνδρα φυγεῖν.
εἰσὶ γὰρ οἱ καιροὶ, ἅμα καὶ τόποι, ἠδὲ πρόσωπα,
 ἄλλά τε τοιαῦτα, πλεῖσται ἀφορμαὶ ἀεί.
παρθενικὴ δεινὰ τόπον οὐ φεύγουσα πονηρόν,
 τεῦξ' ἄχος οἱ αὐτῇ, ἠδὲ τοκεῦσι γόον.
ταύτης μνησάμενος συμπάσας φεῦγε ἀφορμὰς
 τῶν κακιῶν, κακίας ὃς φυγέειν ἐθέλεις.

XCII.

Non accerſamus nobis vltrò calamitates, ſed rectè toleremus illas, quæ propter peccatum aut confeſſionem doctrinæ nos premunt, etiam non accerſitæ.

πήματα θυμαλγῆ θνητὸς πεπνυμένος οὐδείς
 αὐτῷ ἐπισπάτω πώποτε αὐτομάτως.
χρὴ δ' εὖ τετλάμεναι κακὰ, ἥμας ὅσα πιέζει
 τῆς βουλῆσι θεοῦ πατρὸς ἐπουρανίου.
ἰδίᾳ ἐν λεύκῃ μωρὸς χειμῶνα ἐπισπᾷ,
 ἀλλὰ σοφὸς παύει λαίλαπα ὀτραλέως.

XCIII.

Tu præſens cura, Domino committe futura.

καδδύναμιν τὸ παρὸν ποίει πιστῶς, τὸ δὲ μέλλον
αἰὲν ἐπίτρεψον παμμεδέοντι θεῷ.

XCIIII.

Fide Deo ſoli, mundo diffide tibiq́;,(um.
Et tamen officium fac ſine fraude tu-
Nec facias quicquam, niſi quod feciſſe neceſſe eſt,
Quamq́; dedit, norma eſt vna ſequenda, Deus.

σὺ πίστευε θεῷ, κόσμῳ καὶ σαυτῷ ἀπιστῶν,
ἠδ' ἀδόλως ἔργον ῥέζε ἀεί συ τεόν.
καὶ μοῦνον τὸ ἀναγκαῖον ποίησον ἀμέμπτως,
γνώμονα θεὶς ἔργων ῥῆμα θεοῖο μόνον.

XCV.

Optima ſcuta & clypei piorum ſunt, promiſſiones Dei fide apprehenſæ.

ἀνδρῶν εὐσεβέων ἀσπίς τε καὶ ὅπλον ἄριστον,
αἱ μεγάλοιο θεοῦ εἰσὶν ἐπαγγελίαι.

αἳ πλέθουσι μόναι ἐν ἄλγεσι θυμοβόροισιν
ἄμπαυσις κρατερὴ, καὶ μόνιμος προβολή.

XCVI.

Vbicunq; erimus, ſententia, voluntate & confeſſione cum vera Eccleſia, quæ eſt puſillus grex, & cœtus egenus ac pauper, perpetuò coniuncti ſimus, nec vllo tempore hoc ſanctiſſimum fœdus rumpamus.

αἰὲν, ὅπου ἐσμὲν, συμφωνήσωμεν ὁμίλῳ
ἐκλεκτῶν θνητῶν δόγματι ἠδὲ λόγῳ.
μικρὸν ποίμνιον ἡ θείη ἐκκλησία ἐστί,
δύσμορον, ἄκτημον, τλημπαθὲς, ἠδὲ τάλαν,
ὄλβιός ἐστιν ἀνὴρ, τούτου μέλος ὅστις ὑπάρχει.
οὐ ῥήξας ταύτην πώποτε συνθεσίην.

XCVII.

Vt extra arcam Nohæ nemo manſit incolumis: ſic nulli erunt hæredes vitæ æternæ, niſi prius in hac mortali vita ciues fuerint huius Eccleſiæ, in qua ſonat vox Euangelij.

ὡς θνητῶν πάντων οὐδεὶς ἔκτοσθε κιβωτοῦ
εὐσέλμου σώθη Νῶε πατρὸς γεραροῦ·

οὕτω καὶ μηδεὶς ὁ μὴ ὢν μέλος ἁγνοῦ ὁμίλου
χριστιανῶν, ἕξει οὐρανὸν εὐρὺν ἄνω.

XCVIII.

Non noſtri ſolùm rationem habere debemus, ſed etiam proximi, quia conditi ſumus ad ſocietatem & communicationem officiorum, ſine qua ſocietas manere non poteſt.

οὐχ ἡμῶν αὐτῶν φροντίζειν χρὴ μόνον ἡμᾶς,
ἀλλὰ καὶ ὀτραλέως τοῦ πέλας ἡμετέρου.
θνητὸς ἀνὴρ εἰς τὸ χραισμεῖν ἐκτίσθη ἕκαστος,
δῶρα βροτοῖς ἄλλοις καὶ μεταδοῦναι ἑά.

XCIX.

Exemplis triſtiſſimorum caſuum admoniti, agnoſcamus fallaces eſſe hominum ſpes, & fragilem fortunam: & moderemur animos in rebus ſecundis, nec nimis credamus ſerenitati proſperæ fortunæ.

τοῖς φοβεροῖσι διδαχθέντες παραδείγμασιν ἄλ-
γνῶμεν ἔμεν δολερὰς ἐλπίδας ἀνδρομέας. (λων,
ἠδὲ τύχην βροτέην ἀεὶ εἰδότες ἄστατον οὖσαν,
μὴ πιστεύσωμεν τῇ καλῇ εὐτυχίῃ.

C.

Inſanus eſt, qui alteri fortunam tanquam probrum exprobrat, cum nemo hominum ſciat, etiamſi florens ſit, an ad veſperam ſit eadem fortuna manſura.

ὅστις ὀνειδίζει τὴν δυστυχίαν βροτῷ ἀνδρί,
ἀτρεκέως ἄφρων ἠδ' ἀνόητος ἔφυ.
οὐδεὶς γὰρ πάντων σάφ' ἐπίσταται εὐτυχεόντων,
εἰ τύχη εἰς στιγμὴν τοῦ χρόνου ἤδε μενεῖ.

C I.

Tribuendus eſt cuiq; locus, quem meretur: & dona Dei in alijs, data propter communem ſalutem, amanda & fouenda ſunt: & Deo gratiæ agendæ pro donis, cuicunq; dederit.

χρὴ τόπον, ὃν πρέπει, ἀνδρὶ βροτῷ ἀπονεῖμαι ἑκάστῳ
χωρὶς τοῦ μίσους καὶ φθόνου οὐλομένου.
καὶ διὰ ὠφελίην κοινὴν τὰ θεόσδοτα δῶρα.
ἐν ἄλλοις ἀγαπᾶν ἠδὲ σέβεσθαι ἀεί.

C I I.

Quemadmodum Solis ſplendori cedunt fumi & nebulæ: ita veritas, Deo adiutore, tandem victrix eſt calumniarum.

Hac

Hac ſententia pij eant ouantes animis, & ſpe ſua damna leuent.

ὡς καπνοὶ δνοφεροὶ ἅμα καὶ νεφέλαι σκοτόεσσαι
    εἴκουσιν λαμπρῷ τῷ φάει ἠελίου.
οὕτω καὶ, δόντος θεοῦ, ἐνδόξως τὸ ἀληθὲς
    διαβολὰς νικᾷ ὕστερον ἶφι κακάς.
εἰδότες οὖν ἀγαθοὶ τάδε, θαρσείτωσαν ἀλύπως,
    διαβολαὶ ψευδεῖς οὐ κρατέουσιν ἀεί.

CIII.

Singuli ſuam infirmitatem, ſuos errores & lapſus, ſua peccata agnoſcant, ac ſeſe primùm puniant & emendent. Poſtquam noſipſos puniuimus & emendauimus, tum primùm conſideremus, quando & quo ordine debeamus iudicare.

πρῶτον ἑὰς κακίας καὶ σφάλματα γνώτω ἕκαστος,
    ἠδ' ἐπανορθούτω πάντα τάδ' ὀτραλέως.
εἶτα δ' ἐξέτασιν ποιῶν φραζέσθω ἀμέμπτως,
    πῶς ἄλλους κρίνει εὖ καὶ ἐπισταμένως.
ἔστι κριτὴς ἄλλων ἀνθρώπων ἔννομος οὐδείς,
    αὐτὸς ὁ μὴ κρίνων πρῶτον ἑαυτὸν ὅλως.
πᾶς τις ἀνὴρ ἀγαθὸς πρῶτ' ἐγκαλεῖ αὐτὸς ἑαυτῷ,
    εἶτα δ' ἀνακρίνει τὸν πέλας εὐμενέως.

Sin-

CIIII.

Singuli in ciuili conuerſatione & ſapienter ferre imbecillitatem hominum, & prudenti diſſimulatione communi tranquillitati condonare debemus.

ἡμᾶς ἐν θνητοῖς ὄντας θνητῶν χρὴ ἀκιδνῶν
ἀσθενίην φέρεμεν σώφρονι θυμῷ ἀεὶ,
καὶ συνετῶς προορᾶν ἅμα καὶ συγγνῶναι ἑκοντί
ταύτην δημοσίῃ πάντοτε ἡσυχίῃ.
ῥεῖα βροτοῖς ἑτέροις συγγινώσκει κακοέργοις,
ὅστις συγγνώμης δεῖται ἀλλοτρίης.

CV.

In Republica primum opus eſt ea inter ciues beneuolentia, vt non grauatim quod quiſq; poteſt, ad vſum communem conferat. Deinde vt quædam vitia in alijs diſſimulet. Poſtremò vt ſua diligentia & dexteritate ea ſanet, & iacturam arte ſarciat.

πρῶτον τοῖς ἀστοῖς εὐνοίης προσδεῖ ἐκείνης.
ἣ κοινοῖ ἄλλοις πάντα ἑκοῦσ᾽, ὅσ᾽ ἔχει.
καὶ μετέπειτά τινας κακίας πρᾴως φέρειν ἄλλων,
καὶ κρύπτειν ταύτας καδδυνάμιν συνετῶς.

καὶ με-

καὶ μετὰ ταῦτα ἐῇ σοφίῃ τέχνῃ τε ἀκεῖται
σφάλματα, ἀφροσύνην, ἠδὲ καὶ ἀσθενίην.
σώματός ἐσμεν ἑνὸς μέλη ἐν χθονὶ πάντες ἀπείρῳ,
ἄλλος γοῦν ἄλλῳ συνοικῶς μελέτω.

CVI.

Diſcamus æquo animo ferre lenta aularum beneficia, & præcipites iniurias, & à Deo defenſionem petamus & expectemus.

ὕβρεις ὠκείας, εὐεργεσίας τε βραδείας
τῶν αὐλῶν, πρᾴως χρὴ σοφὸν ἄνδρα φέρειν.
καὶ παρὰ τοῦ θεοῦ αἰτῆσαι ἅμα καὶ ἀναμίμνειν
ἔκλυσιν ἠδ' ἄλκαρ πάντοτε καρτερικῶς.

CVII.

In hac vita gerimus πόλεμον ἄσπονδον cum hoſtibus Diabolis, & eorum organis. Quare nunquam arma ponenda ſunt, ſed ſemper in ſtatione manendum, vt impreſſionem hoſtilem ſuſtinere poſſimus.

νωλεμέως πολεμεῖ σατανᾶς πολυμήχανος ἡμῖν
ἐχθοδοποῖο μάχης οὔποτε παυόμενος.

δεῖ γοῦν γρηγορέειν ἡμᾶς νύκτας τε καὶ ἦμαρ,
ἠδὲ φυλάττεσθαι τὸν δόλον αἰπὺν ἀεί.
οὐδεὶς εὕδει εὖ κινδυνεύων στρατιώτης,
ἀγρυπνεῖ δ᾽ ἅμα καὶ μάρναται ὀτραλέως.

CVIII.

Vt velociſſimus quisque, ſi forte iter cum paruulo faciat, manum dat, & gradum ſuum minuit, nec procedit vltrà, quàm comes poſſit: Sic nos non decipiamus alios, qui ingenio ſunt minus ſagaci; ſed eos amanter complectamur, & quibuſcunq; poſſimus officijs, iuuemus.

ὠκὺς ἀνὴρ ποτε τὴν ἀπαλοῦ μετὰ παιδὸς ὁδεύῃ,
οὐ σπεύδει λίην κραιπνὰ ποσὶν προβιβάς.
αὐτὰρ ὁδοῦ βραδέως πρόεισι τὴν χεῖρα παρασχών.
παιδαρίῳ παρέχει πάντοθ᾽ ἑαυτὸν ἴσον.
οὕτω καὶ χραισμεῖν χρὴ κρείττονα χείρονι ἀνδρί,
μηδὲ ὑπερκόμπως τοῦδε καταφρονέειν.
δῶρα θεὸς νέμει ἀνδρὶ ὅπως ἐθέλῃσιν ἑκάστῳ,
ἄλλοτε δοὺς λιπαρῶς, ἄλλοτε αὖτ᾽ ἀφελών.
πᾶν τὸ χάρισμα καλόν, δῶρον θεοῦ ἐστὶν ἄνωθεν,
γαυροῦσθαι δώροις οὐ θέμις ἀλλοτρίοις.

CIX.

Optima ratio diſcendi ſapientiam eſt,

con-

coniungere ſtudium & petitionem auxilij diuini.

τοῦ μαθέειν ὀρθὴν σοφίαν τρόπος ἐστὶν ἄριστος,
συζεῦξαι εὐχὰς γνοσιακεῖς τε πόνους.
συμπίπτειν γὰρ δεῖ δύο ταῦτ' αἰὲν πρὸς ἅπασαν
πρᾶξιν κυδαλίμην ἠδὲ καὶ ὠφέλιμον.

CX.

Diſcamus nec ſecundis rebus efferri, nec aduerſis frangi: ſed in vtraq; fortuna moderationem conuenientem pietati, & non abhorrentem à decoro, præſtemus.

οὐ μεγάλα φρονέειν ἐνὶ εὐτυχίῃ, ἢ ἀθυμεῖν
ἐν τῇ δυστυχίῃ, χρὴ σοφὸν ἄνδρα, λίην.
αὐτὰρ τὸ πρέπον ἐν τύχῃ ἀμφοτέρῃ διασώζειν
ἄξιον εὐσεβίης, ἀνέρος ἐστὶ σοφοῦ.

CXI.

Non eſt hominis pij appetere inæqualitatem, & præcipuè dolere in illis, quæ accidunt alijs præſtantioribus hominibus, vel etiam vniuerſis.

πολλῶν ἀνθρώπων ἀγαθῶν κατ' ἀπείρονα γαῖαν
πήματα πασχόντων σχέτλια παντοδαπῶς.

οὐ χρὴ λυπεῖσθαι ἡμᾶς κεκοτηότι θυμῷ,
εὔχεσθαί τε τύχην βελτίω ἀφραδέως.
οὐ θέμις ἐστὶν ἀχεῖν ἦτορ κείνοισι κακοῖσιν,
ἃ πάσχειν πολέεις κρείττονάς ἐστιν ὁρᾶν.

CXII.

Potēti Deo reuerēter nos ſubijciamus in rebus ſecundis & aduerſis, nec fauore fortunæ elati, ſpiritus altos geramus, nec propter ærumnas animo frangamur, ſed qualiſcunq; fortuna eſt, dicto Petri obtemperemus: Humiliamini ſub potenti manu Dei, vt exaltet vos in tempore opportuno.

τῷ θεῷ εὐρυμέδοντι ἑκὼν πειθέσθω ἕκαστος
εὐδίᾳ ἐν λευκῇ, λαίλαπί τ' ἐν κρυερῇ.
εὐσεβέος βροτοῦ ἐστὶ ταπεινοῦν αἰὲν ἑαυτόν
χεῖρα ὑπὸ στιβαρὴν τοῦ δυνατοῖο θεοῦ.
πρός τε τὸ ὑψῶσαι, καὶ πρὸς τὸ τάχιστα ταπεινοῦν,
ἐστιν ἀεὶ κρατερὴ χεὶρ κρατεροῖο θεοῦ.

CXIII.

Deum amabis, ſi illum in hoc imitaberis, quod velis omnibus prodeſſe, & nemini nocere.

εὖ ποιεῖν ἐθέλων πάντας τε καὶ οὐδένα βλάπτειν,
μιμήσῃ στέρξεις τ' εὐρυμέδοντα θεόν.
εὖ ποιεῖ ὁ θεὸς θνητοὺς ἀγαθούς τε κακούς τε,
οὐδὲ κακῶς ποιεῖν πανσόφου ἐστὶ θεοῦ.
ὅττε δ' ἀνθρώπους ἀποτίνυται αἰολοβούλους,
ἀλλότριον ποιεῖ ἔργον ἐὺς ὁ θεός.
ποιεῖ δ' ἀλλότριον θεὸς ἔργον, ὅπως μετὰ μικρὸν
οἰκεῖον ποιῇ ἔργον ἑὸν πατρικῶς.

CXIIII.

Magna opulentia eſt pietas, coniuncta cum animo acquieſcente in præſente fortuna, qualiſcunq; eſt.

ἔστιν ἡ εὐσεβίη μέγας ἱμερόεις τε πορισμός,
ἢ τὸ παρὸν στέργει εὔφρονι θυμῷ ἀεί.
μοῦνος ὁ αὐταρκὴς ἄνθρωπος, πλούσιός ἐστι,
πᾶς δ' ὁ φιλάργυρος ὢν πλούσιος, ἐστὶ πένης.

CXV.

Diſcamus nobis hac fortitudine opus eſſe, ne nos impiorum & improborum hominum iudicijs à recta ſententia depelli ſinamus, & animos ita confirmandos & corroborandos eſſe, vt contem-

nere eos poſſimus, qui nos rectè ſentientes derident.

ἀνδρείης ταύτης ἡμεῖς δεόμεθα ἕκαστοι,
ἧ κρίσις ἀνθρώπων οὐ μέλει ἀφραδέων,
ἤτ' ἀμελεῖ τῶν μυκτηριζόντων ποτὲ ἡμᾶς
τοὺς φρονέοντας ἀεὶ εὖ τε καὶ εὐσεβέως.

CXVI.

Non imitemur patrum næuos, ſed virtutes, quas Deus in eis clarè approbat.

μὴ προγόνων κακίας μιμώμεθα ἀγλαοτίμων,
ἀλλ' ἀρετὰς, φανερῶς ἃς ἐκέλευσε θεός.
ῥάδιόν ἐστι βροτῷ σφάλλεσθαι ἀμύμονι ἀνδρί,
σφάλλεται οὐχ ἅγιον ῥῆμα θεοῖο μόνον.

CXVII.

Cùm arduum & difficile ſit, eum curſum tenere, vt nauis noſtra vtrunq; ſcopulum fugiat, ſuperbiam & deſperationem, quotidie cum Apoſtolis precemur: Domine auge nobis fidem.

τῆς ὑπερηφανίης ἀσόφου δειλῆς τ' ἀπονοίης
οὐλόμενον σκόπελον δύσκολόν ἐστι φυγεῖν.
χρὴ γοῦν εὔχεσθαι συνεχῶς τοιοῖσιν ἔπεσσι,
Κύριε σὺ πρόσθες φίλτατε πίστιν ἐμοί.

Vt ſa-

CXVIII.

Vt ſapientis Reipublicæ eſt, in pace cogitare de bello: ita nos erepti ex magnis periculis vitemus ſecuritatem, & præparemus nos omni ſtudio ad certamina pauló póſt ſecutura.

ἀνέρος ἐστὶ σοφοῦ ἐν εἰρήνῃ πολυόλβῳ
φράζεσθαι πόλεμον δήϊον ἧσι φρεσί.
πᾶς οὖν εὖ πράττων φυγέτω βροτὸς αἰὲν ἄδειαν,
εὔτολμός τ' ἔστω ποικίλα ἆθλα φέρειν.
Εὐσεβέσιν θνητοῖς πάμπαν πεπρωμένον ἐστὶν
ἐν χθονὶ καρποφόρῳ πήματα πολλὰ παθεῖν.

CXIX.

Ferendo iniuriam, maiorem laudem & fructum quàm vlciſcendo meremur.

ὕβριν ἀνεξικάκως πάσχειν πολὺ κέρδιόν ἐστιν,
ἢ ἀμύνασθαι ἀντιπάλους κρατερῶς.

CXX.

Nobile vincendi genus eſt patientia, vin- (cit
Qui patitur: ſi vis vincere, diſce pati.

τλημοσύνη πέλεται νίκη βελτίστη, ὁ πάσχων
νικᾷ, νικῆσαι κἂν ἐθέλῃς, σὺ πάθε.

CXXI.

Sis aſinus, quemcunq; aſinum ſors a-
ſpera fecit,
Qui placidè ſortem ferre ſcit, ille ſa-
pit.

ἴσθι ὄνος, τύχη ὄντιν' ὄνον ταλάεργον ἔτευξεν.
ὃς τὸ παρὸν στέργει, οὗτος ἀνὴρ φρονέει.

CXXII.

Piorum & ſapientum hominum offici-
um eſt, cùm fortuna vtuntur ſecundiſſi-
ma, tum maximè modeſtiæ ſtudere.

χρὴ σοφὸν ἄνδρα μάλιστα ἐν εὐτυχίῃ χαριέσσῃ
φροντίζειν συνεχῶς σωφροσύνης γεραρῆς.
οὐχ ὁ κρατῶν ἐχθρῶν, ἀλλ' εὐτυχίην ὁ φέρων εὖ,
νημερτὲς κρατερὸς καὶ μέγας ἐστὶν ἀνήρ.

CXXIII.

Vi opprimi in bona cauſa melius eſt,
quàm malè cedere.

πρήξει ἐν ἀγαθῇ βίᾳ ἡττηθῆναι ἄμεινον,
ἢ αἰσχρῶς εἴκειν, εὐσεβεῖ ἐστὶ βροτῷ.

CXXIIII.

Accuſati de atrocibus criminibus, modeſtè nos purgemus. Multa verò conuitia leuiora, magna patientia diſſimulemus, & rectè faciendo ac honeſtè viuendo potius, quàm ſcriptis & clamoribus noſtram innocentiam declaremus.

ἐγκληθέντες ἄγαν περὶ ἀμπλακιῶν ἀθεμίστων
πρᾳέως αὐδῶμεν τάς δ' ἀπελεγχόμενοι.
λοιδορίας δ' ἄλλας πρὸς κούφας διαβολάς τε
πάμπαν δεῖ σιγᾶν ἄνδρας ἐπισταμένους.
λώστη ἀνασκευὴ πέλει, οὐ πικροῖσιν ἔπεσιν,
ἀλλὰ καλοῖς ἔργοις ψεύδη ἐλεγχέμεναι.

CXXV.

Elige potius damnum, quàm turpe lucrum: Illud enim ſemel tantùm te dolore afficiet, hoc verò ſemper.

ἄτην θυμαλγῆ κέρδους αἰσχροῖο προτίμα,
λυπεῖ ἅπαξ κείνη, τοῦτο δὲ πάντοτέ σε.

CXXVI.

Pauca habere honeſtè, multò melius eſt, quàm multa poſſidere inhoneſtè.

ἔστιν ἀεὶ τὸ καλῶς ὀλίγα κτᾶσθαι μέγ᾽ ἄμεινον,
ἢὲ κακῶς πολλὰ κτήματα λαμπρὰ ἔχειν.

CXXVII.

Magis expete paupertatem honeſtam, quàm diuitias inhoneſtas.

μᾶλλον τὴν πενίην αἱροῦ, ὅτις ἐστὶ, δικαίαν,
ἢ ἄδικον πλοῦτον, πῆμα ποθεινὸν ἄγαν.
οὐδένα γὰρ πενίη ἀπολεῖ ποτὲ ἄνδρα δικαίη,
ἀλλ᾽ ἀπολεῖ πλείστους πλοῦτος ἀεὶ ἄδικος.

CXXVIII.

Via ad gloriam proxima, & quaſi compendiaria eſt, ſi quis id agat, vt qualis haberi vult, talis ſit.

πρὸς κλέος ἐστὶν ὁδὸς πολὺ φερτάτη ἀγλαότιμον,
οὐ φαίνεσθαι, ἀτὰρ χρηστὸν ἔμεν παράπαν.
αὔξεται ἄφθιτον κλέος, ἀλλὰ πεπλασμένον οὐ-
ἐν χθονὶ πυροφόρῳ ἐστὶ πολυχρόνιον. (δὲν

CXXIX.

Vt ædium aut nauigij, aut alterius ædificij fundamenta firmiſſima eſſe oportet: ita negotiorum & actionum cauſæ debent eſſe iuſtæ & veræ.

ὥσπερ

ὥσπερ τῶν μεγάρων, καὶ τῶν νηῶν πολυγόμφων,
ἔμπεδα καὶ πυκνὰ χρὴ τὰ κάτωθεν ἔμεν.
οὕτω τὴν ἀρχὴν τοῦ πράγματος αἰὲν ἅπαντος
χρὴ ὀρθὴν χ᾽ ὁσίην ἠδὲ ἀληθῆ ἔμεν.
τᾶν ὅ,τι οὐ κρηπῖδ᾽ ἀγαθὴν πυκινήν τ᾽ ἔχει ἔργον,
ἄστατον, ἠπεδανὸν, καὶ κακόν ἐστιν ἀεί.

CXXX.

Signum ſecuturæ ruinæ eſt, inſignis inſolentia.

πτώματος ἐρχομένου σημεῖον ὑπάρχει ἀληθὲς
φορτικὴ ἠδὲ κακὴ ἡ μεγαλοφροσύνη.
ἐχθαίρει θεὸς ἠδὲ κολάζει ἀγήνορας ἄνδρας,
τοὺς δὲ ταπεινοτέρους αὐτὸς ἄγαν φιλέει.

CXXXI.

In omni vita quenq; à recta conſcientia tranſuerſum vnguem non oportet diſcedere.

χρὴ τηρεῖν ὁσίως χ᾽ ἁγνῶς καθαρὸν τὸ συνειδός,
μηδὲ παρεκβαίνειν τοῦδε μὴ εἰν ὀλίγῳ.

CXXXII.

Semper opera vocationis anteferenda

 ſunt

ſunt alijs non pertinentibus ad vocationem.

θνητοῦ αἱρεῖσθαι μᾶλλον πρέπει ἔργα παρέργων,
ἠδὲ καθήκοντος χρὴ μελετᾶν ἰδίου.

CXXXIII.

Pij & ſapientis eſt, quicquid homini accidere poſſit, id præmeditari, ferendum eſſe modicè, ſi aduenerit.

ἀνέρος ἐστὶ σοφοῦ μερμηρίξαι κατὰ θυμὸν
πᾶν ὅ,τι συμβαίνειν ἀνδρὶ βροτῷ δύναται.
ἠδὲ φέρειν πρᾴως, ἢν συμβῇ, μηδ' ἀγανακτεῖν.
χρὴ, ὅ,τι συμβαίνῃ, τετλάναι ἄνδρα καλῶς.

CXXXIIII.

Cum cauſæ diſcernant actiones, prudenter cauſas factorum conſideremus, nec temerè de alicuius factis, quorum cauſæ nobis ignotæ ſunt, pronunciemus.

τὰς πράξεις τε καὶ ἔργα διακρίνουσι δικαίως
αἱ ἐνὶ τῷ θυμῷ αἰτίαι ἀνδρομέῳ.
μὴ γοῦν κρίνωμεν ῥέα ἀλλοτρίων περὶ ἔργων,
αἰτίαι ὧν γνωσταὶ ἄμμι μή εἰσ' ἱκανῶς.

κρυπταδίας ἐφορᾷ κραδίης ὁρμὰς θεὸς οἶος,
θνητὸς δ᾽ ἄνθρωπος μοῦνα τὰ ἐκτὸς ὁρᾷ.

CXXXV.

Vt architectus habet ideam & exemplum ſui operis : ita nos in gubernatione vitæ & morum, aliquos pios & laudatos viros mente intueamur, quorum ſimiles velimus eſſe, & quos aliquo modo ſequi ſtudeamus, etiamſi gradus virtutum imitando exprimere non poſſumus.

ὡς τύπον ἠδ᾽ ἰδέαν σώφρων ἔχει ἐν φρεσὶ τέκτων,
καὶ μιμεῖται ἀεὶ ἐν πόνῳ ἐσσυμένως.
οὕτω χρὴ καὶ ἡμᾶς φρεσὶν εἰσορᾶν παναρίστους
ἄνδρας, μιμεῖσθαί τ᾽ ἔργματα τῶνδε καλά.
μιμεῖσθαι ἐθέλειν ἀγαθοὺς, πέλει ἄξιον αἴνου,
καίπερ τοῦ ἄκρου μὴ δυνάμεσθα τυχεῖν.

CXXXVI.

Impudens oratio eſt dicere, Sic factum eſſe. Non enim ſi quid contra leges factum eſt, id imitari licet.

ἔστιν ὅλως ἄτοπον, προφέρειν παραδείγματα φαῦ-
οὐ γὰρ μιμεῖσθαι χρὴ κακά, ἀλλ᾽ ἀγαθά. (λα.

CXXXVII.

Improbis vtilitas ſatis eſt: viri boni verò honeſtatem quoq; adiungere debent.

οἱ φαῦλοι μοῦνον τὸ χρήσιμον εἰσορόωσι,
ζητοῦσιν δ᾽ ἀγαθοὶ αἰὲν ὁμοῦ τὸ καλόν.

ὅ,τι καλὸν, φίλον, ὅ,τι δ᾽ οὐ καλὸν, οὐ φίλον ἐστὶ
τοῖς ἀγαθοῖς, καίπερ φαίνεται ὠφέλιμον.

CXXXVIII.

Magna virtus eſt, ſuauiter amplecti

Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ.

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

ΕΝ ταύτῃ τῇ προσευχῇ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίῳ κεφ. ια. καὶ ἐν τῷ τοῦ Ματθ. κεφ. ϛ. παραδοθείσῃ, πέντε ταῦτα σκέπτεσθαι δεῖ.

α. ὅστις ἐστὶν ὁ θεὸς, ὃν προσφωνοῦμεν, δηλονότι ὁ ἀΐδιος πατὴρ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς ἑαυτὸν ἐφανέρωσε πεμφθέντος τούτου τοῦ υἱοῦ τοῦ μεσίτου, δι᾽ ὃν καὶ ἡμᾶς καταφεύγοντας πρὸς αὐτὸν τῇ πίστει, στοργῇ πατρικῇ προσδέχεται, καὶ εὐχὰς ἡμῶν ἀποδέχεται καὶ εἰσακούει.

præſentia bona, & his contentum eſſe, nec aſcendere in locum altiorem per alterius incommodum & calamitatem.

εὐσεβέειν τε καὶ οὐκ ἐπιθυμεῖν μείζονος αἰσχρῶς,
ἔστ' ἀρετὴ θνητοῖς πᾶσι θεῷ τε φίλη.
πολλάκις οἱ ἐπιθυμοῦντες τοῦ μείζονος ἄνδρες
ὤλεσαν ἀφραδέως καὶ τὰ παρόντα ὁμοῦ.

REGVLARVM VITÆ FINIS.

ORATIO DOMINICA.

Pater noſter qui es in cœlis.

IN hac precatione à Chriſto Luc. 11. & Matthæi 6. propoſita, quinq; loci præcipuè cõſiderandi ſunt.

1. Quis ſit Deus, quem compellamus, videlicet æternus pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui ſe patefecit miſſo hoc ipſo Filio mediatore, propter quem nos quoq;, confugientes ad ipſum fide, paterna beneuolentia complectitur, & preces noſtras recipit & exaudit.

2. Man-

β. τὸ ἐπίταγμα Χριστοῦ τὸ τὴν δέησιν προστάττον, καὶ μὲν αὐτὴν τὴν ἀνάγνωσιν τούτων τῶν λόγων τῶν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ παραδοθέντων.

γ. τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι δηλαδὴ ὁ Θεὸς ἀληθῶς ἐθέλει τὴν δέησιν τὴν ἡμετέραν ἀποδέχεσθαι καὶ εἰσακούειν, καὶ τὰ αἰτηθέντα ἀγαθὰ, καθ' ὃν ἐν τῇ ὑποσχέσει ἐδήλωσε τρόπον καὶ τάξιν, παρέχειν. διὰ τοῦτο γὰρ λέγομεν, Πάτερ ἡμῶν· πατήρ ἐστι, τοιγαροῦν ἡμᾶς πατρικῶς στέργει, ὥσπερ ἐν τῷ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίῳ κεφ. ια. διὰ μακροτέρων λέγεται· εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες, καὶ τὰ λοιπά· καί τοι ἐστὶ πατὴρ ἡμῶν, τουτέστιν, οὐ μόνον ἀγαπῶν τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν μονογενῆ, περὶ οὗ ἔφη, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸν ἡμᾶς σὺν υἱοὺς εἰσποιήτους ἀγαπῶν, προσβλέπων, ἐπιμελούμενος, διαφυλάττων, εἰσακούων καὶ σώζων.

δ. τὴν πίστιν, τὴν προσιθεῖσαν τὸ Ἀμὴν τῇ θείᾳ ἐπαγγελίᾳ.

ε. τὰ πράγματα αἰτηθέντα, πνευματικὰ ἅμα καὶ σωματικὰ, αἰώνια καὶ παρόντα, ὅσα πεπαιδευμένως εἰς ἑπτὰ δεήσεις διήρηται.

ἡ πρώτη δέησις.

ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου.

τὸ μὲν ὄνομα σημαίνει γνῶσιν ἢ ἐπίγνωσιν, καὶ

2. Mandatum Chriſti, quod præcipit inuocationem, & quidem recitationem huius formæ verborum à Chriſto traditæ.

3. Promiſsio, quòd Deus certò velit noſtram inuocationem recipere & exaudire, & bona optata eo ordine & modo exhibere, quem in promiſsione expreſsit. Ideo enim dicimus, Pater noſter. Pater eſt, ergo paterna beneuolentia & στοργῇ nos complectitur, vt Luc. 11. multis verbis dicitur, Si vos cùm mali ſitis, &c. Et eſt noſter pater, id eſt, non ſolùm diligens ſuum vnigenitum filium, de quo inquit, Hic eſt filius meus dilectus: Sed etiam propter eum nos adoptiuos filios amans, reſpiciens, curans, defendens, exaudiens, ſaluans.

4. Fides addens AMEN promiſsioni diuinæ.

5. Res petendæ ſpirituales & corporales, æternæ & præſentes, quæ erudité in ſeptem petitiones diſtributæ ſunt.

PRIMA PETITIO.

Sanctificetur nomen tuum.

Nomen ſignificat notitiam ſeu agnitionem, inuoca-

προσευχὴν, καὶ εὐλογίαν. τὸ δὲ ἁγιάζειν σημαίνει ἅγιον, τουτέστι, καθαρὸν καὶ ἁγνὸν, καὶ θεῷ κεχαρισμένον ποιεῖν, καὶ ἀνατιθέναι ταῖς χρήσεσι θείαις.

ταύτῃ οὖν δεήσει, Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου, δεόμεθα·

α. ἵνα ἡ ἀληθινὴ ἐπίγνωσις θεοῦ ἐν τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει διαφυλάττηται, καὶ πᾶσαι ψευδεῖς δόξαι περὶ τοῦ θεοῦ, καὶ διαπορήσεις ἐκ τῶν ψυχῶν τῶν ἡμετέρων ἀφαιρεθῶσι.

β. ἵνα ἡ ἀληθινὴ περὶ τοῦ θεοῦ διδαχὴ, καὶ ἡ τοῦ εὐαγγελίου φωνὴ εὐρὺ ἀνακηρυχθῇ, καὶ ἐξαλειφθῇ πάντα τὰ ἀκάθαρτα δόγματα, καὶ αἱρέσεις, δι᾽ ἃς τὸ ὄνομα θεοῦ βλασφημεῖται.

γ. ἵνα ἀκιβδήλῳ καὶ καθαρᾷ προσευχῇ καὶ πειθαρχίᾳ, ἄνευ στιγμάτων τῶν ἁμαρτιῶν, ὁ θεὸς τιμᾶται καὶ δοξάζηται.

ἡ δέησις δευτέρα.

ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου.

ἡ βασιλεία θεοῦ ἐν τούτῳ τῷ βίῳ, ἐστὶ διοίκησις θεοῦ, ἣ μὴ μόνον τὴν φύσιν ἅπασαν ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐκτισμένην, καὶ τὸ ἀνθρώπινον γένος διαφυλάττει καὶ διασώζει, καὶ τοὺς κακούργους κολάζει. ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς τοῦ εὐαγγελίου διακονίας διὰ τὸν Χριστὸν συλλέγει ἑαυτῷ ἐκκλησίαν ἐν τοῖς πᾶσι χρόνοις, καὶ ἀ-

φίησιν

inuocationem & celebrationem. Sanctificare ſignificat ſanctum, id eſt, purum, mundum, Deo placens facere, & dicare vſibus diuinis.

Petimus igitur hac oratione: Sanctificetur nomen tuum.

1. Vt Notitia ſeu agnitio Dei vera in genere humano conſeruetur, & omnes falſæ opiniones de Deo, & dubitationes ex noſtris mentibus tollantur.

2. Vt vera de Deo doctrina, & vox Euangelij latè ſpargatur, & deleantur omnia impura dogmata & hæreſes, quibus nomen Dei contumeliâ afficitur.

3. Vt vera ac munda inuocatione & obedientia, ſine maculis peccatorum, Deus colatur & celebretur.

SECVNDA PETITIO.

Adueniat regnum tuum.

Regnum DEI in hac vita, eſt gubernatio Dei, qua non ſolùm vniuerſam naturam à ſe conditam, ac genus humanum cuſtodit & conſeruat, & ſceleratos punit: ſed etiam per miniſterium Euangelij propter Chriſtū colligit ſibi Eccleſiam omnibus temporibus mundi, & remittit

φίησιν αὐτῇ τὰ ἡμαρτημένα, καὶ ἀπαλλάττει αὐτὴν τοῦ θανάτου αἰωνίου, καὶ ἁγιάζει αὐτὴν δοθέντος πνεύματος τοῦ ἁγίου, καὶ θαυμαστῶς διαφυλάττει καὶ κυβερνᾷ αὐτὴν τεθλιμένην τῷ σταυρῷ ἐν τῷδε νῦν βίῳ, καὶ κατακρατεῖ τῶν διαβόλων, καὶ τῶν τυράννων, καὶ τῶν πονηρῶν τῆς φύσεως ὁρμῶν, καὶ ἀνεγείρει αὐτὴν ἐκ θανάτου εἰς τὴν ζωήν τε καὶ δόξαν αἰώνιον.

Ταῦτα μὲν τὰ ἀγαθὰ πάντα, ἤγουν,

α. ἡ συλλογὴ τῆς ἐκκλησίας διὰ τῆς φωνῆς τοῦ εὐαγγελίου. β. ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτημάτων. γ. ἡ κυβέρνησις τοῦ πνεύματος ἁγίου. δ. ἡ κληρονομία τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· αἰτεῖται ταύτῃ τῇ δεήσει. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου.

ἡ δέησις τρίτη.

Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

τουτέστι.

Εὐχόμεθα, τὰ θελήματα ἡμῶν, καὶ τὰς βουλὰς, καὶ τὰς πράξεις τὰς ἡμετέρας τῷ θελήματι καὶ τῷ λόγῳ σου συνάδειν. κάμψον τὰ θελήματα ἡμῶν. ὅπως σοι ἐν τῷ τε καρτερεῖν τὰς ἀτυχίας, καὶ τὰ ἔργα τὰ ἡμέτερα πράττειν, καὶ ὅλως ἐν ἅπαντι τῷ

βίῳ

mittit ei peccata, liberat eam ab æterna morte, ſanctificat eam dato Spiritu ſancto, mirabiliter defendit & regit eam oppreſſam cruce in hac vita, reprimit diabolos & tyrannos, & prauos naturæ impetus, & reſuſcitat eam ex morte ad vitam & gloriam æternam.

Hæc bona omnia, videlicet:

1. Collectio Eccleſiæ per vocem Euangelij. 2. Remiſsio peccatorum. 3. Gubernatio Spiritus ſancti. 4. Hæreditas regni cœlorum, petuntur hac oratione: Adueniat regnum tuum.

TERTIA PETITIO.

Fiat voluntas tua ſicut in cœlo & in terra.

Hoc eſt.

Petimus vt noſtræ voluntates, noſtra conſilia & actiones cum voluntate & verbo tuo congruant. Flecte noſtras voluntates, vt tibi in tolerandis rebus aduerſis, faciendis officijs vocationis, deniq; in omni

βίῳ σοι πειθαρχῶμεν, ὥσπερ οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν οὐρανῷ σοι πειθαρχοῦσι· δὸς εὐτυχήματα ἔν τε τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ τῇ πολιτείᾳ, καὶ οἰκονομίᾳ, ἵνα σοι πολλὰ κεχαρισμένα γένηται.

ἡ δέησις τετάρτη.

τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον.

Σημαίνει δὲ ὁ ἄρτος ὁ ἐπιούσιος αὐτὴν τὴν τοῦ σώματος ζωὴν, καὶ ὑγίειαν, καὶ τροφὴν, καὶ ἐσθῆτας, καὶ εἰρήνην, καὶ εὐπρεπῆ παιδείαν, καὶ εὐφορίαν τῆς γῆς, καὶ ξενίας, καὶ οἴκους, καὶ φυλακὴν τῶν τε τέκνων καὶ τῶν γυναικῶν, καὶ τῆς εὐφημίας.

ταῦτα τὰ ἀγαθὰ πάντα πρὸς τὸ τὴν ζωὴν ταύτην σωματικὴν διασώζειν ἀναγκαῖα ὄντα, βούλεται ὁ θεὸς παρ' αὐτοῦ αἰτηθῆναι τεσσάρων αἰτιῶν ἕνεκα.

ἡ μὲν πρώτη ἐστὶν, ἵνα εἰδῶμεν, τὸν θεὸν δοῦναι ἅμα καὶ διασώζειν τὸν ἐνθάδε βίον, μηδὲ ἀπὸ ταὐτομάτου τὸν ἄρτον τὸν ἐπιούσιον δοθῆναι, ἀλλὰ κατὰ τὸ δοκεῖν τῷ θεῷ διαμερίζεσθαι.

ἡ δευτέρα δὲ ἵνα γινώσκωμεν τὸν θεὸν ἐν τῷδε τῷ βίῳ βούλεσθαι σώζειν ἐκκλησίαν αὐτὸν ὀρθῶς ἐπιγινώσκουσαν, καὶ ἐπικαλουμένην, καὶ εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα δοξάσουσαν.

ἡ τρίτη δὲ ἵνα ἡ πίστις, καὶ ἡ προσευχὴ, καὶ ἡ

εὐχα-

vita obediamus, vt Angeli in cœlo tibi obediunt: da felices ſucceſſus in vocatione, Eccleſiaſtica, Politica & Oeconomica, vt tibi multa grata fiant.

QVARTA PETITIO.

Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie.

Significat autem panis quotidianus ipſam vitam corporis, bonam valetudinem, victum, veſtitum, pacem, honeſtam diſciplinam, fertilitatem terræ, hoſpitia, domos, defenſionem liberorum, coniugum, bonæ famæ.

Hæc bona omnia ad ſuſtentationem huius vitæ corporalis neceſſaria, vult Deus à ſe peti propter quatuor cauſas.

Prima eſt, vt agnoſcamus Deum datorem & conſeruatorem eſſe huius vitæ corporalis, nec caſu offerri panem quotidianum, ſed certo Dei conſilio diſtribui.

Secunda, vt ſciamus Deum in hac vita velle ſeruare Eccleſiam ipſum rectè agnoſcentem, inuocantem, & in omni æternitate celebrantem.

Tertia, vt fides, inuocatio, & gratiarũ actio

 in peti-

εὐχαριστία ἐν τῇ αἰτήσει, καὶ τῇ προσδοκίᾳ, ἐν τῇ χρήσει τοῦ ἄρτου τοῦ ἐπιουσίου ἀσκῆται.

ἡ τετάρτη δὲ ἵνα ἀναμνήσῃ ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ, ὃς ἄρτος μὲν ὁ ἀΐδιος τυγχάνει ὤν, καὶ τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν, ὧν δέησιν ἀεὶ πρὸ τῆς τῶν ἀγαθῶν σωματικῶν δεήσεως λάμπειν δεῖ· τούτου γὰρ ἕνεκα εὐθέως προστίθεται.

ἡ δέησις πέμπτη.

καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν,
ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.

Ταύτῃ τῇ δεήσει αἰτοῦμεν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, οὐ διὰ πραότητα τὴν ἡμετέραν, ἄλλοις τὰ προσκρούματα καὶ ἀδικήματα συγγινώσκουσαν, ἀλλὰ διὰ μόνον τὸν Χριστὸν, καθάπερ ὅλη ἡ τοῦ εὐαγγελίου διδαχὴ μαρτυρεῖ. καίτοι ὥσπερ τὰ ἔπερα τῶν καλῶν ἔργων ἀναγκαίως τῇ ἀφέσει τῶν ἁμαρτημάτων ἀκολουθεῖ ἢ ἕπεται, ὥστε μὴ δυνηθῆναι τὴν τῶν ἁμαρτημάτων ἄφεσιν, καὶ τὴν χάριν κατέχεσθαι, εἰ μὴ αὐτὰ πάρεσιν, οὐδ' ὅμως τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτημάτων αἴτια ἐστιν, ἀλλ' αἰτιατὰ καὶ ἀναγκαίως συγκείμενα. οὕτω καὶ ἡ πραότης, τὰ προσκρούματα ἄλλοις συγγινώσκουσα, ἀναγκαία ἐστί.

ἡ δέησις ἕκτη.

in petitione, expectatione, & vſu panis quotidiani exerceatur.

Quarta, vt commonefaciat nos de Chriſto, qui eſt panis vitæ æternæ, de remiſſione peccatorum & bonis ſpiritualibus, quorum petitio ſemper prælucere debet petitioni bonorum corporalium. Ideo ſtatim additur.

QVINTA PETITIO.

Et remitte nobis debita noſtra, ſicut & nos remittimus debitoribus noſtris.

Qua petimus remiſsionem peccatorum, non propter noſtram manſuetudinem aut miſericordiam remittentem alijs offenſiones & iniurias; ſed propter ſolum Chriſtum vt tota Euangelij doctrina teſtatur. Ac vt cætera bona opera neceſſariò remiſsionem peccatorum comitantur vel ſequuntur, ita vt non poſſit remiſsio peccatorum & gratia retineri, niſi adſint, nec tamen ſunt cauſæ remiſsionis peccatorum, ſed effectus vel neceſſariò coniuncta: ſic manſuetudo quoque remittens aliis offenſiones, neceſſaria eſt.

SEXTA PETITIO.

καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν.

ὁ πειρασμὸς σημαίνει τότε μὲν τὸ ἐποτρῦνον καὶ τὸ παροξῦνον ἐφ' ἁμαρτίας ἢ παραπτώματα, παρεσκευασμένον ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ἢ τῆς ἀσθενείας ἡμῶν, ἢ καὶ ἄλλων τῶν ἐκτὸς ἐρεθισμάτων, τῶν εὐτυχημάτων ἢ τῶν ἀτυχιῶν· τότε δὲ αὐτὰς τὰς ἁμαρτίας ἢ παραπτώματα· τότε δὲ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς ταλαιπωρίας, αἷς ἢ κολαζόμεθα ἢ δοκιμαζόμεθα.

μὴ εἰσενέγκῃς, τουτέστι, μὴ ἐάσῃς ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ διαβόλου ἐπαχθῆναι εἰς ἁμαρτίας καὶ παραπτώματα, ἀλλὰ κυβέρνα ἡμᾶς τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ σου.

ἡ δέησις ἑβδόμη.

ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

ἀπάλλαξον ἡμᾶς ἁπάντων τῶν κακῶν τῶν τε παρόντων καὶ τῶν αἰωνίων, καὶ τῆς ἁμαρτίας, καὶ τοῦ θανάτου, καὶ τῆς τοῦ διαβόλου τυραννίδος, καὶ τῶν κοινῇ καὶ ἰδίᾳ συμφορῶν, καὶ δώρησαι ἡμᾶς τῇ ζωῇ καὶ τῇ εὐφροσύνῃ αἰωνίῳ.

ἐν τῷ τέλει προστίθεται τὰ αἴτια παροξυντικὰ καὶ τελικά, δι' ἃ προσδοκῶμεν τὰ ἀγαθὰ ἐν ταῖς ἄνω ἑπτὰ δεήσεσιν αἰτηθέντα.

Et ne nos inducas in tentationem.

Tentatio ſignificat aliàs ſollicitationem ſeu impulſionem ad quæcunque peccata ſeu lapſus factam à diabolo, vel imbecillitate noſtra, vel alijs illecebris externis, rebus ſecundis vel aduerſis: aliàs ipſa peccata ſeu lapſus: aliàs calamitates & miſerias, quibus vel punimur vel probamur.

Ne inducas, id eſt: Non ſinas nos impelli à diabolo ad peccata & lapſus, ſed guberna nos Spiritu ſancto tuo.

SEPTIMA PETITIO.

Sed libera nos à malo.

Liberato nos ex omnibus malis præſentibus & æternis, à peccato, morte, tyrannide diaboli, calamitatibus publicis & priuatis, & donato nos vita & lætitia æterna.

In fine adduntur cauſæ impulſiuæ & finales, propter quas expectamus bona petita in ſeptem petitionibus prioribus.

ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία] σὺ μὲν τυγχάνεις ὢν βασιλεὺς καὶ πατὴρ ἡμῶν, τούτου ἕνεκα ἐθέλεις τὰ ἐπηγγελμένα ἀγαθὰ δοῦναι.

καὶ δύναμις] δύνῃ οὖν τὰ ἀγαθὰ ἐπηγγελμένα δωρεῖσθαι, ὅτι παντοκράτωρ εἶ.

καὶ δόξα] τὸ αἴτιον τελικὸν δι' ὃ δεῖ τὰ ἀγαθὰ αἰτεῖν, ἔστω ἡ δόξα τοῦ θεοῦ, δηλαδὴ ἵνα, ὅτε ὁ θεὸς εἰσακούει, μαρτυρήσῃ τῆς ἐκκλησίας ἐπιμελεῖσθαι· καὶ ἵνα οἱ βλασφημοῦντες ἐξελέγχονται, διαλεγόμενοι θεὸν τῶν ἀνθρωπίνων οὐ φροντίζειν· καὶ ἵνα ἡ τῶν εὐσεβούντων πίστις βεβαιῶται· καὶ ὅτε τούτων τῶν ἀγαθῶν ἀνάμνησις γίνεται, πολλοὶ ἐπιγινώσκωσι τὸν θεόν, καὶ παρακαλῶνται ἐπὶ τὴν πρὸς τὸν θεὸν εὐλάβειαν, καὶ τὴν πίστιν· καὶ ἵνα ὁ θεὸς εὐχαριστίᾳ δοξάσηται.

Ἀμήν] τουτέστιν ἀναμφισβήτητον ἔστω καὶ γενηθήτω ὅ, τι ᾐτήσαμεν. αὕτη ἡ προσευχὴ ἡμῶν οὐκ ἔστι τερυσμὸς μάταιος, ἀλλὰ βεβαίως πιστεύομεν εἰσακουσθῆναι τὰς δεήσεις τὰς ἡμετέρας, καὶ μετ' ἀληθείας τῶν αἰτηθέντων ἀγαθῶν τυγχάνειν κατὰ τὰς ἐπαγγελίας.

Ἀμήν.

Quia tuum eſt regnum] Tu es rex & pater noſter, ideo vis bona promiſſa dare.

Et potentia] Ergo potes nobis bona promiſſa dare, quia es omnipotens.

Et gloria] Cauſa finalis, propter quam petuntur bona, ſit Gloria Dei, videlicet, vt cùm Deus exaudit, teſtetur ſibi curæ eſſe Eccleſiam: vt blaſphemi refutentur, qui diſputant, non eſſe Deo curæ res humanas, vt fides piorum confirmetur: vt cùm hæc beneficia recitantur, multi agnoſcant Deum, & inuitentur ad timorem Dei & fidem: vt gratiarum actione Deus celebretur.

Amen] Hoc eſt, Certum ſit & eueniat quod petimus. Hæc noſtra precatio non eſt inane murmur, ſed certò ſtatuimus exaudiri noſtras preces, & certò impetrari optata bona iuxta promiſsiones, Amen.

ΑΛΛΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ἐξήγησις.

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

ΔΥΟ ζητήσεις μάλιστα ἐν τῷ προσεύχεσθαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν βασανίζουσιν· ἡ μὲν, εἰ ὁ θεὸς βούλεται δοῦναι τἀγαθὰ, ἃ αἰτοῦμεν. ἡ δὲ, εἰ δύναται τὰς εὐχὰς ἡμῶν ἱκανὸν ποιῆσαι. ταύταις ταῖς τῶν ψυχῶν ἡμῶν φροντίσι, παραμυθίαι μάλιστα ἁρμόζουσαι ἀντιτάττονται. ἐπειδὴ μὲν γὰρ ὁ θεός ἐστι πατὴρ ἡμῶν, καὶ ἀληθῶς ἡμᾶς, ὥσπερ υἱοὺς φιλτάτους, ἀγαπᾷ, ἀμφισβητήσοιμεν ἂν, τὸν θεὸν δαψιλῶς ἡμῖν ἅπαντα χορηγήσειν, τὰ πρὸς τὴν σωτηρίαν τὴν ἡμετέραν φέροντα; τοσούτῳ γὰρ μείζων ἐστὶν ἡ τοῦ θεοῦ φιλανθρωπία τῆς φιλοστοργίας, τῆς εἰς τὰ τῶν γονέων στήθη ἐγκεντρισθείσης, ὅσον περ αὐτὸς πάντων τῶν ὄντων ὑπερέχει.

εἶτα δὲ, ὅτι μὲν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τυγχάνει ὤν, τουτέστι, παντοκράτωρ κτίστης καὶ σωτὴρ πάσης τῆς κτίσεως, καὶ ἐπίκουρος ἐλευθερώτατος, ὁ πανταχοῦ παραγινόμενος, καὶ εἰσορῶν τοὺς τῶν καρδιῶν στεναγμοὺς.

ταύτην οὖν πληροφορίαν ἔχωμεν, ὅτι ὁ θεὸς μὴ μόνον ἐπίσταται καὶ βούλεται, ἀλλὰ καὶ δύναται.

ὅσα

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-101863-p0094-2

ALIA ORATIONIS DOMINICAE EXPLICATIO.

Pater noſter qui es in cœlis.

DVæ quæſtiones vehementer noſtros animos inter precandum excruciant: Vna, an Deus velit dare bona, quæ petimus: Altera, an poſsit noſtris votis ſatisfacere? His animorum noſtrorum curis conſolationes maximè congruentes opponuntur. Cùm enim Deus ſit pater noſter, & reuera nos diligat, tanquam filios ſibi chariſsimos, poſſumus'ne dubitare, quin larga manu omnia nobis ſuppeditaturus ſit, quæ ad ſalutem noſtram pertinent? *Tantò enim ardentior eſt Dei* φιλανθρωπία, *quàm* φιλοστοργία *parentum pectoribus inſita, quantò ipſe rebus omnibus præſtat.*

Deinde quoniam in cœlis eſt, id eſt, omnipotens conditor & conſeruator naturæ rerum, & opitulator liberrimus, qui vbiq; adeſt, ac videt gemitus cordium.

Hanc igitur certam perſuaſionē teneamus, Deū non modò ſcire & velle, ſed etiā poſſe ea, quæ

ὅσα αἰτοῦμεν, ἐπιτελέσαι, καὶ ταῦτα μὲν δαψιλέστερον, ἢ ἡμεῖς αἰτοῦντες τυγχάνομεν, ὡς πρὸς Ἐφεσ. γ. ἥδιστα γράφεται· τῷ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ, ὧν αἰτούμεθα, ἢ νοοῦμεν.

ἴσως δ' ἂν οὖν εἴποι τις, ποίᾳ φωνῇ, ποίᾳ ψυχῇ, τίνα τόλμαν κτησάμενος, τὰς ἱκεσίας ποιήσῃ, τὸν θεὸν προσαγορεύων πατέρα, πολλὰ σαυτῷ συνοίδας ἁμαρτάνων, καὶ οὐδενὸς, πλὴν τιμωριῶν, ἄξιος ὤν; ταύτῃ τῇ ὑποφορᾷ ἀπαντᾷ Ιωάννης κεφαλ. α. ὅσοι ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι. καὶ ὁ Χριστὸς ἐγερθεὶς, Ιωάν. κ. φησὶ. ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ πατέρα ἡμῶν, καὶ θεόν μου, καὶ θεὸν ἡμῶν. ἔπι δὲ ψαλ. κβ. διηγήσομαι τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου. καίπερ οὖν οὐκ εἰμὶ ἀναμάρτητος, ἀλλὰ πολλάκις τὰ μὲν εἰδὼς, τὰ δὲ ἀγνοῶν, εἰς θεὸν ἐξήμαρτον, ὅμως ἀκριβῶς οἶδα, ὅτι εἰμὶ υἱὸς θεοῦ, καὶ ἀδελφὸς Χριστοῦ, διὰ τὴν τούτου τοῦ ἀρχιερέως ἐξαίτησιν, καὶ τούτῳ τῷ ἡγεμόνι πεπιστευκὼς πρὸς θεὸν, ὥσπερ πρὸς πατέρα φιλόστοργον, καταφεύγω, καὶ τὰς δεήσεις μου ὑπ' αὐτοῦ δεχθῆναι καὶ εἰσακουσθῆναι πέπεισμαι.

ὥσπερ δὲ ἡ τοῦ πατρὸς ἡδίστη προσαγόρευσις ἡμᾶς τῆς πίστεως τε καὶ ἐπαγγελιῶν ὑπομιμνήσκει,

οὕτως

quæ petimus, præſtare, & quidem maiore menſura, quàm à nobis petuntur, vt Epheſ. 3. dulciſsimè ſcribitur: Qui poteſt ſuper omnia facere abundantiùs, quàm nos petimus aut intelligimus.

Sed dixerit fortaſſe quiſpiam: Qua fiducia audes Deum appellare patrem, cùm tot delictorum conſcientiam circumferas, & nihil, niſi pœnas, meritus ſis? Huic obiectioni occurrit Ioannes cap. 1. Quotquot receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri. Et Chriſtus reſuſcitatus, Ioan. 20. inquit: Aſcendo ad patrem meum, & ad patrem veſtrum, ad Deum meum, & ad Deum veſtrum. Item Pſal. 22. Narrabo nomen tuum fratribus meis. Quanquam igitur non ſum expers peccati, ſed Deum multoties partim ſciens, partim ignorans offendi: tamen exploratum habeo, me eſſe filium Dei, & fratrem Chriſti, propter huius Pontificis interceſsionem, & hoc duce fretus ad Deum, velut ad patrem φιλόστοργον, id eſt, amantem ſobolis, confugio, meq; ab eo recipi & exaudiri ſtatuo.

Vt autem Patris dulciſsima appellatio nos de fide & promiſsionibus admonet: ſic pro-

οὕτως ἡ ἀντωνυμία τὸ ἡμῶν, ὑπόμνημά ἐστι τῆς ἀγάπης, οὐ μόνον ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ καὶ εὐσεβέσιν ἑκάστοις ὀφειλομένης. διόπερ ἐν τῇ καθ' ἡμέραν προσευχῇ, ἐπὶ τὴν περὶ τῶν ἡμετέρων αὐτῶν δέησιν, ἐπιθῶμεν δέησιν περὶ τῆς σωτηρίας ὅλης τῆς ἐκκλησίας.

ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου.

ὥσπερ πρώτη ἡ ἐντολὴ δημηγορεῖ περὶ τῆς ἀληθινῆς τοῦ θεοῦ γνώσεως, καὶ τῶν κινήσεων τοῦ θελήματος καὶ τῆς καρδίας, ταύτῃ τῇ γνώσει συνακολουθουσῶν· οὕτω τὸ πρῶτον τῆς προσευχῆς τῆς κυριακῆς μέρος αἰτεῖ, ἵνα ἡ δόξα τοῦ θεοῦ, τουτέστι, ἡ ἄπειρος αὐτοῦ σοφία, δικαιοσύνη, χρηστότης καὶ ἐλεημοσύνη, ἀψεύστοις τεκμηρίοις δηλωθεῖσα, γνωσθῶσι καὶ ὑμνηθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων οὐ μόνον ἐν τούτῳ τῷ βίῳ, ἀλλὰ καὶ εἰς ἅπαντα μετὰ ταῦτα χρόνον. τούτου γὰρ ἕνεκα ἐκτίσθη τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, ἵνα τὸν θεὸν γινώσκῃ, καὶ ὑμνήσῃ, καὶ τῆς αἰωνίου αὐτοῦ ὁμιλίας ἀπολαύσῃ. ἀεὶ δὲ τῇ αἰτήσει τῆς δόσεως τῶν ἀγαθῶν πραγμάτων προσθεῖναι δεῖ τὴν αἴτησιν περὶ τῆς τῶν ἐναντιουμένων κακῶν ἀναιρέσεως, τοῦτον τὸν τρόπον· δέομαί σου, ὦ ἀΐδιε καὶ ζῶν θεὸς, ἀΐδιε πάτερ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πάσας ματαίας δόξας, καὶ διαπορήσεις, ἐκ ψυχῶν ἡμῶν ἀναιρεῖσθαι,

ſic pronomen Noſter, commonefactio eſt dilectionis, qua non modò vniuerſam Eccleſiam, ſed & pios ſingulos complecti debemus. Quare in quotidiana precatione ad petitionem de noſtris rebus adiungamus petitionem de ſalute totius Eccleſiæ.

Sanctificetur nomen tuum.

Sicut primum præceptum concionatur de vera Dei agnitione, & de motibus voluntatis & cordis, hanc notitiam comitantibus: ita prima pars Orationis Dominicæ petit, vt gloria Dei, id eſt, infinita ipſius ſapientia, iuſtitia, bonitas & miſericordia, certiſsimis argumentis patefacta, agnoſcatur & celebretur à genere humano, non ſolùm in hac vita, ſed etiam in omni æternitate. Ideo enim conditum eſt genus humanum, vt Deum agnoſcat & celebret, & fruatur ipſius æterna conſuetudine. Semper autem cum petitione donationis rerum bonarum, coniungatur petitio de contrariorum malorũ deletione, hoc modo: Te oro æterne & viue Deus, æterne pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt omnes falſas opiniones & dubitationes ex noſtris mẽtib. tollas, &

ρῶσθαι, καὶ τὴν γνῶσιν καὶ προσκύνησιν τοῦ ὀνόματός σου ἐν τοῖς ἀνθρώποις διασῶσαι, ἀφανισθέντων πάντων εἰδώλων, βλασφημιῶν, αἱρέσεων, σκανδάλων, καὶ ἄλλων τοιούτων μανιῶν ἀναριθμήτων, τῶν τὸ ἁγιώτατον ὄνομά σου ἀτίμως ὑβριζόντων.

ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου.

Διὰ παντὸς ἀεὶ τοῦ χρόνου σαυτῷ ἐν ἡμῖν συλλέγου αἰώνιον ἐκκλησίαν, διὰ τῆς τοῦ εὐαγγελίου λειτουργίας, καὶ τῆς τῶν μυστηρίων ἀκιβδήλου χρήσεως· κατάλυσον τὰς πύλας τοῦ ᾅδου, τὰς τὸ μικρὸν ποίμνιον, φύλακα τῆς διδαχῆς σου, ἀνατρέψαι σπουδαζούσας· ἁγίασον ἡμᾶς τῷ πνεύματι ἁγίῳ σου· φύλαξον καὶ κυβέρνα τὸ πλοιάριον, ὁ τοὺς ἀργοναύτας σου ὀχεῖ, ἐν μεγίστοις κύμασι καὶ ἀέλλαις τῶν θορυβουσῶν δυναστειῶν· ἔγειρε ἡμᾶς ἐκ νεκρῶν εἰς δόξαν καὶ ζωὴν αἰώνιον.

γενηθήτω τὸ θέλημά σου.

ὦ Θεὸς, ἐπειδὴ ἔδωκας ἡμῖν τὸ θέλειν, δὸς καὶ τὸ ἐνεργεῖν, ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας· βοήθησον τοῖς τῆς ἐκκλησίας λειτουργοῖς, ἵνα τὸ εὐαγγέλιον καθαρῶς καὶ ἀκιβδήλως διδάξωσι, καὶ τὴν ἐξομολόγησιν εὐσεβέσι τε καὶ ἁγνοῖς ἤθεσι κοσμήσωσι· κρύψον ὑπὸ

τὴν

las, & agnitionem ac inuocationem nominis tui inter homines conſerues, deletis omnibus idolis, blaſphemijs, hæreſibus, ſcandalis, & alijs infinitis furoribus, qui tuum ſanctiſsimum nomen contumelia afficiunt.

Adueniat regnum tuum.

Semper tibi inter nos colligas æternam Eccleſiam, per miniſterium Euangelij, & Sacramentorum incorruptum vſum: Deſtrue portas inferorum, quæ puſillum gregem, cuſtodem tuæ doctrinæ, euertere conantur: Sanctifica nos Spiritu ſancto tuo, vt ſimus tua æterna hæreditas: Serua, rege ac defende nauiculam, quæ tuos argonautas vehit inter maximos fluctus & procellas tumultuantium imperiorum: Reſuſcita nos ex morte ad gloriam & vitam ſempiternam.

Fiat voluntas tua.

Deus cùm dederis nobis, vt velimus, da etiam vt perficiamus, vt tibi fiant aliqua grata: adiuua miniſtros Eccleſiæ, vt Euangelium purè & incorruptè ſonent, & profeſsionem pijs & caſtis moribus ornent: Protege vmbra

τὴν σκέπην τῆς χειρός σου τοὺς διδάσκοντας καὶ τοὺς μαθόντας ἐν τοῖς ναοῖς καὶ διδασκαλείοις. ἴθυνε τὰ ἐπιτηδεύματα καὶ τοὺς τρόπους τῶν διδασκάλων καὶ μαθητῶν· χορήγησον βουλὰς σωτηρίους τοῖς ἄρχουσιν, ἵνα μεμνημένοι τοῦ ἔργου ἑαυτοῦ, ὀρθῶς διοικῶσι τὰς κρίσεις, καὶ τὴν παιδείαν, καὶ ὑπάρχωσι τροφεῖς τῆς ἐκκλησίας· καὶ τὸ σύνολον, τοὺς οἴκους ἡμῶν, ὡς ἐνεστίους ἐκκλησίας, οὕτω κυβέρνα, ὥσθ' ὁ λόγος σου ἐνοικήσει ἐν αὐτοῖς πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ.

τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον.

Δὸς ἡμῖν βίον καὶ ὑγίειαν, ἵνα οἷόντ' ὦμεν τοὺς τῆς κλήσεως πόνους ὑπομεῖναι· δὸς τὰ πρὸς τὸν βίον ἀναγκαῖα, ξενοδοχεῖα μέτρια, ἀγαθοὺς διδασκάλους, τοὺς τὴν νεότητα πιστῶς παιδεύοντας, σωτηρίους κυβερνήτας ἔν τε τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ πολιτείᾳ· δώρησαι εἰρήνην καλὴν τοῖς τόποις, ἐν οἷς τυγχάνομεν διατρίβοντες, καὶ καταπράϋνε τὰς τιμωρίας, ὧν μάλιστα ἄξιοί ἐσμεν.

καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν,
ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.

ἐλέησον ἡμᾶς διὰ τὸν υἱόν σου, τὸν κύριον ἡμῶν

manus tuæ agmina docentium & diſcentium in templis & ſcholis: Rege ſtudia & mores doctorum & diſcipulorum: Rege conſilia Magiſtratus, vt memores ſui officij rectè adminiſtrent iudicia & diſciplinam, & ſint nutritij Eccleſiæ: Deniq; priuatas familias, tanquam domeſticas Eccleſiolas, ſic guberna, vt verbum tuum in eis habitet abundè, cum omni ſapientia.

Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie.

Da nobis vitam & bonam valetudinem, vt poſſimus ſuſtinere labores vocationis: da victum & amictum neceſſarium, hoſpitia mediocria, bonos præceptores, qui iuuentutem fideliter erudiant, ſalutares gubernatores in Eccleſia & Republica: concede pacem honeſtam ijs locis, in quibus verſamur, & mitiga pœnas, quas meriti ſumus.

Et remitte nobis debita noſtra, ſicut & nos remittimus debitoribus noſtris.

Miſerere noſtri propter filium tuum Domi-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK HALLE (Saale)

ου ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὃν ἠθέλησας ἀνθ' ἡμῶν εἶναι μεσίτην καὶ ἱκέτην, καὶ ἄφες ἡμῖν πάντα τὰ ἁμαρτήματα ἡμῶν· κάμψον τὰς ψυχὰς τὰς ἡμετέρας πρὸς τὴν ἀληθινὴν μετάνοιαν, ἐν ᾗ τῇ μὲν ἐπιγνώσει τῶν παραπτωμάτων ἡμῶν, καὶ τῆς σῆς ἀμίσθου συγχωρήσεως, ἀκολουθοῖ καινὴ πειθαρχία, φεύγουσα καὶ εὐλαβουμένη οὐ μόνον τὰς ἁμαρτίας, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς τοῦ ἁμαρτεῖν καιροὺς καὶ ἀφορμὰς, καὶ ἀφεῖσα ἄλλοις τὰ κακὰ, ἃ μὲν ὑπ' αὐτῶν ἐπάθομεν. ἐπειδὴ δὲ ἡ ἡμετέρα συγχώρησις ἀκάθαρτός τε καὶ ἀτελής ἐστι, καὶ ὡς τὰ πολλὰ τοῦ τραύματος ἰαθέντος μένει, μώλωψ, ἱκετεύομέν σε ὡς δυνάμεθα εὐσεβέστατα, ταῦτα τὰ ῥυπάσματα τῇ πλακὶ χρυσῇ, ἱλαστηρίῳ λεγομένῃ, κατακαλύψαι, καὶ διὰ πνεύματος τοῦ ἁγίου σου πάσας τὰς πλανομένας ἐπιθυμίας στέλλειν καὶ ἀποσβεννύναι.

Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν.

ἀεὶ λαμπέτω ἐν ἡμῖν τὸ εὐαγγέλιόν σου· στήριξον τὰς καρδίας ἡμῶν, ἵνα μὴ ἐπικουρείοις μανίαις ἢ ἄλλαις μοχθηραῖς πλάναις περιπέσωσιν, ὧν ἐν τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ καὶ παραληροῦντι γήρᾳ τοῦ κόσμου, μείζων εὐπορία ἐστὶν, ἢ ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις οὖσα ἐτύγχανε.

πλεῖστοί εἰσιν τῶν ἀνδρῶν εὐδοκιμωτάτων,

οὐ μό-

num noſtrum Ieſum Chriſtum, quem voluiſti pro nobis eſſe mediatorem & deprecatorem, & remitte nobis omnia peccata noſtra: Flecte mentes noſtras ad veram pœnitentiam, in qua agnitionem lapſuum noſtrorum & tuæ condonationis gratuitæ, ſequatur noua obedientia, fugiens ac reformidans non ſolùm peccata, ſed etiam omnes peccandi occaſiones, & remittens alijs peccata, quibus offenſi ſumus. Cùm autem noſtra condonatio ſit immunda & imperfecta, ac plerunque vulnere ſanato cicatrix maneat, te ardentibus gemitibus oramus, vt has ſordes tabula aurea, quæ propitiatorium vocatur, tegas, & Spiritu ſancto tuo omnes errantes cupiditates opprimas atq; extinguas.

Et ne nos inducas in tentationem.

Semper luceat in nobis Euangelium tuum: Confirma corda noſtra, ne ruant in furores Epicureos, aut alios fanaticos errores, quorum in hac poſtrema & delirante ſenecta mundi vberior ſeges eſt, quàm olim fuit.

Longus eſt catalogus ſummorum virorum,

οὐ μόνον ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οἷς ὁ διάβολος μέγιστον ὄνειδος προσδιετρίψατο, οἳ καὶ πρότερον ἐν αὐτῷ τῷ δρόμῳ ἀπώλοντο, ἢ λιμένα ὁρᾶν ἠδυνήθησαν.

τίς γὰρ ἀγνοεῖ, ὡς σπουδαῖος ἀνὴρ ὁ Σαοὺλ ἐτύγχανεν ὤν, καὶ ὡς πολλὰς πράξεις κατωρθώσατο; ἀλλ' ὅμως οὗτος ὁ πρῶτος βασιλεὺς ἐν τῷ λαῷ Ιουδαϊκῷ, τὸ τελευταῖον ὡς οἷόντε πλεῖστον τοῦ δέοντος ἡμάρτηκε. προσέταξεν γὰρ ἀποσφαγιῶσαι τοὺς ἱερεῖς, τοὺς ξενίσαντας Δαβίδην τὸν φυγάδα· πρὸς δὲ τούτοις, ἀμελῶν καὶ καταφρονῶν θεοῦ, τοῦ αἰτίου πάσης τῆς σοφίας καὶ παραμυθίας, ἐπὶ γυναῖον μαγικὸν κατέφυγεν, αἰτῶν αὐτὴν βουλεύειν περὶ τοῦ πολεμῆσαι· τελευτῶν τῇ ὀργῇ καὶ ἀγανακτήσει νικηθεὶς, οἰκτίσως ἑαυτὸν ἀπέσφαξεν, καὶ αἰωνίῳ ἀπωλείᾳ περιέπεσε. Τοσούτων γὰρ πλῆθος κακῶν οὐ μόνον ἡ ἀνθρωπίνη ἀσθενία, ἀλλ' ὁ διάβολος αἴτιός ἐστιν, ὁ πάντα τὰ ὄργανα θεοῦ τοιούτοις ὀνείδεσι καταρυπαίνειν ζητεῖ, ὡς τὰ Ααρῶνος, Δαβίδου, Σολομῶνος, Πέτρου, καὶ ἄλλων ἀναριθμήτων παραδείγματα ἀποφαίνει.

ἐπειδὴ μὲν οὖν ἐν τοσαύτῃ ἀῤῥωστίᾳ ἡμῶν, καὶ ἐν τοιαύταις καὶ τηλικαύταις γὰρ μέγεθος τοῦ διαβόλου ἐπιβουλαῖς, τῶν διὰ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἡμᾶς περιβαλλούσαις, οὐδενὸς ἀνδρὸς σοφία ἢ ἀρετὴ, τὸ τοῦ

ἡμοῦ θεοῦ

non ſolùm inter Ethnicos, ſed etiam in Eccleſia, qui ingentibus probris à diabolo deformati ſunt,& ante in ipſo curſu oppreſsi, quàm portum conſpicere potuerunt.

Quis enim ignorat, quantus vir fuerit Saul, & quàm magnas res geſſerit? Sed tamen hic primus rex in populo Dei quàm horribiliter ad extremùm lapſus eſt. Iuſsit interfici familias Sacerdotum, quæ Dauidi exulanti hoſpitium præbuerant: item deſerto & relicto Deo, fonte omnis conſilij & conſolationis, ad magicam mulierculam confugit, petens ab ea conſilium de ratione gerendi belli: tandem impatientia & indignatione fractus, necem ſibi miſerabiliter conſciuit, & ruit in æternum exitium. Hæc tanta mala non ſolùm ab humana infirmitate, ſed à diabolo orta & profecta ſunt, qui omnia organa Dei talibus probris deformare ſtudet, vt exempla Aaronis, Dauidis, Salomonis, Petri, & aliorum innumerabilium oſtendunt.

Cùm igitur in tanta infirmitate noſtra,& inter tot tamq; acres diaboli inſidias, quæ noctes & dies vndiq; nos circumſtant, nullius ſapientia aut virt⁹, deſtituta excubijs & cuſtodia

ἡ τοῦ θεοῦ φυλακῆς καὶ φρουρᾶς ἔρημος οὖσα, βέβαιος εἶναι δύναται, ἀλλὰ ταχέως, αὖθις δίκην, ἐκπίπτει. παντὶ θυμῷ ἱκετεύομέν σε, ὦ υἱὲ τοῦ θεοῦ ζῶντος, σταυρωθεὶς ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ἀνεγερθεὶς Εμανουὴλ, ποίησον ἡμᾶς σκεύη τοῦ ἐλέους, ἀλλ' οὐ τῆς ὀργῆς, βοήθησον τῇ ἀσθενείᾳ τῇ ἡμετέρᾳ, ὥσπερ ὑπέσχου, λέγων· δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες, καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς· παῦε τὸν λαφυραγωγοῦντα διάβολον, τὸν ἐν τοῖς παροῦσι καιροῖς πολὺ δεινότερον τὴν ἐκκλησίαν μισοῦντα, ὅτι ὁρᾷ τὴν τῆς κρίσεως ἡμέραν οὐ μακρὰν ἀποῦσαν, ἐν ᾗ ἡ ὑπερβολὴ τῆς κακουργίας αὐτοῦ τοῖς ἀγγέλοις τε καὶ τοῖς ἀνθρώποις δηλωθήσεται, καὶ τὰ τῆς τιμωρίας αὐτῷ διαφερόντως αὐξηθήσεται· οἴδαμεν κύριε, ὅτι οὐχὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ ὁδὸς αὐτοῦ, οὐδ' ἀνὴρ πορεύεται καὶ κατορθώσει πορείαν αὐτοῦ. κατεύθυνον οὖν τὰ διαβήματα ἡμῶν κατὰ τὸ λόγιόν σου, καὶ μὴ κατακυριευσάτω ἡμῶν πᾶσα ἀνομία. κατασφράγισον ἐν ἡμῖν τὴν διδαχὴν τοῦ εὐαγγελίου διὰ πνεύματος ἁγίου σου εἰς τὴν ἡδίστην ἡμέραν ἀπολυτρώσεως, ἵνα πολλοῦ ἀξίαν παρακαταθήκην σοι ἀποδοῦναι οἷοί τ' ὦμεν εὐσεβῶς καὶ ἀκιβδήλως, καὶ τυγχάνειν τοῦ στεφάνου, τοῦ προκειμένου τοῖς ἀγαπῶσι τὸ ὄνομά σου.

ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-101863-p0108-6

Filij Dei, perpetua eſſe poſsit, ſed celeriter tanquam floſculus decidat, toto pectore te oramus ô Fili Dei viui, crucifixe pro nobis & reſuſcitate Emanuel, fac nos vaſa miſericordiæ & non iræ: fer opem infirmitati noſtræ, ſicut promiſiſti, inquiens: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos: Reprime graſſantem Diabolum, qui nunc maiores flammas odij acerbiſsimi aduerſus eccleſiam concipit, cum videat non procul abeſſe diem iudicij, in quo immenſa ipſius turpitudo Angelis & hominibus patefiet, & cruciatus eius horrendi augebuntur: Scimus Domine, quôd non eſt hominis via eius, neque eſt viri dirigere greſſus ſuos: Dirige igitur tu greſſus noſtros ſecundum eloquium tuum, ne dominetur nobis omnis iniquitas: Obſigna in nobis doctrinam Euangelij Spiritu ſancto tuo, vſque ad lætiſsimum diem redemptionis, vt præclarum depoſitum tibi reddere poſsimus piè & inuiolatè, & coronam conſequi, quæ repoſita eſt diligentibus nomen tuum.

Sed libera nos à malo.

ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ τούτων τῶν συμφορῶν τῶν δημοσίων τε καὶ ἰδίων, αἷς διὰ ἁμαρτίας ἔνοχοι τυγχάνομεν ὄντες· ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τῆς τοῦ διαβόλου τυραννίδος· καταπράϋνε τὰς ποινάς, ὧν ἄξιοί ἐσμεν· τελευτῶν, ὅταν ἡμᾶς ἐκ τούτου τοῦ ἀσθενοῦς οἰκήματος εἰς τὴν αἰώνιον πατρίδα μέλλῃς ἐκκαλέσαι, ἅπτε ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τὰς ἀρχὰς τῆς ζωῆς αἰωνίου. αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωή, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν.

ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας, Ἀμήν.

Τοῦτο τὸ ἐπιφώνημα λέγει τὰς αἰτίας προκαταρκτικὰς ἅμα καὶ τελικάς, ἃς ἐν τῷ εὔχεσθαι θεὸν ἀναμνῆσαι ὀφείλομεν. προκαταρκτικὴ μέν ἐστιν, ἡ βασιλεία θεοῦ· τελικὴ δέ, ἡ δόξα, τουτέστιν, ἡ ἐπίγνωσις θεοῦ, καὶ ὁ ἔπαινος τοῦ ἐλέους, καὶ τῆς χρηστότητος θεοῦ.

ἐπειδήπερ σαυτὸν ἡμῖν ἀρρήτῳ ἀγαθότητι ἐδήλωσας, καὶ παρέδωκας τὸν λόγον σαυτοῦ, καὶ διὰ τοῦτον ἐν ἡμῖν οἰκεῖς, μὴ ἐάσῃς σβεσθῆναι τὸ φῶς τοῦ εὐαγγελίου σου, καὶ τὴν γνῶσιν ἅμα καὶ τὴν προσκύνησιν τοῦ ὀνόματός σου· μὴ ἐάσῃς ἀφανισθῆναι τὰ τῆς παιδείας, καὶ πάντα πληρωθῆναι τουρκικῆς ἀσεβείας καὶ ἀκαθαρσίας· εἰσάκουσον τῆς ἐκκλη-

Eripe nos ex his miſerijs publicis & priuatis, quibus propter peccatum obnoxij ſumus: libera nos à tyrannide diaboli, mitiga pœnas, quas meriti ſumus: Denique cùm voles nos ex hoc fragili domicilio euocare in æternam patriam, accende in noſtris pectoribus initia vitæ æternæ. Hæc eſt autem vita æterna, vt agnoſcant te ſolum eſſe Deum verum, & quem miſiſti Ieſum Chriſtum.

Quia tuum eſt regnum, tua potentia, tua gloria, Amen.

Hoc Epiphonema recitat cauſſas impulſiuas & finales, quas Deo inter precandum ſubijcere atque proponere debemus. Impulſiua eſt, regnum Dei: Finalis eſt, gloria, id eſt, notitia Dei, & laus miſericordiæ ac bonitatis Dei.

Cum te nobis immenſa bonitate patefeceris, & tradideris nobis verbum tuum, ac propter id inter nos habites, ne ſinas extingui lucem Euangelij tui, & agnitionem ac inuocationem nominis tui: ne ſinas deleri doctrinam de diſciplina, ac plena omnia fieri Turcicæ impietatis & ſpurcitiæ: Exaudias Eccle-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-101863-p0111-2

σίας σου στεναγμῶν διὰ τὸν υἱὸν τὸν σόν, ὃς ἔφη· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅ,τι ἂν αἰτήσητε πατέρα ἐν ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν.

πολλάκις μὲν ταύτην τὴν τοῦ ψαλμοῦ φωνὴν ἀναλάβωμεν, ἣ θεὸν οὐχ ἥκιστα, ὡς ἔπος εἰπεῖν, κεντρίζει· μὴ μνησθῇς ἡμῶν ἀνομιῶν ἀρχαίων, ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου κύριε, ὅτι ἐπτωχεύσαμεν σφόδρα. βοήθησον ἡμῖν ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ἕνεκεν τῆς δόξης τοῦ ὀνόματός σου κύριε ῥῦσαι ὑμᾶς.

ſiæ tuæ gemitus, propter filium tuum, qui dixit, Amen Amen dico vobis, quicquid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis.

Sæpe hanc vocem Pſalmi repetamus, quæ acres ſtimulos, vt ita dicam, Deo adhibet: Ne memineris iniquitatum noſtrarum antiquarum, citò anticipent nos miſericordiæ tuæ, quia pauperes facti ſumus nimis. Adiuua nos Deus ſalutaris noſter, & propter gloriam nominis tui Domine libera nos, &c.

ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΙΩΝ καὶ ἀπειλῶν θείων.

ΕΝ ἑκάσταις μὲν τῶν δεκαλόγου ἐντολαῖς συμφέρει πέντε ταύτας τὰς ἐρωτήσεις ἐφεξῆς ἐνθυμεῖσθαι.

α. αἵτινες ἀρεταὶ ἂν ἐξαιτῶνται.

β. τίνα τρόπον ἂν πράττοιντο.

γ. αἵτινες ἁμαρτίαι ἀπαγορεύοιντο.

δ. ὁποῖαι ἐπαγγελίαι ταῖς ἀρεταῖς προσκείμεναί εἰσι.

ε. αἱ ἀπειλαὶ τῶν τιμωριῶν, τῶν ἀναμφισβητήτως τῶν ἁμαρτίαις ἀκολουθουσῶν.

καίπερ γὰρ οὐχ ἑκάσταις ἐντολαῖς ἐν αὐτῷ τῷ δεκαλόγῳ ἐπαγγελίαι καὶ ἀπειλαὶ διαῤῥήδην προσκείμεναί εἰσιν· ὅμως τὸ κεφάλαιον ἐν ταύτῃ τῇ γνώμῃ τῇ περὶ τὴν πρώτην ἐντολὴν συνειλήφθη· Ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός σου, θεὸς ζηλωτής, ἀποδιδοὺς ἁμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, ἐπὶ τρίτην καὶ τετάρτην γενεὰν τοῖς μισοῦσί με· καὶ ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας, τοῖς ἀγαπῶσί με, καὶ τοῖς φυλάσσουσι τὰ προστάγματά μου. ἔτι δὲ ἐν τῷ Λευιτικῷ κεφ. ιη. ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρω-

ἄνθρω-

APPENDIX DE PROMISSIONIBVS ET COMMINAtionibus diuinis.

IN ſingulis Decalogi præceptis prodeſt has quinque quæſtiones ordinè conſiderari.

1. Quæ virtutes flagitentur.
2. Quomodo fieri poſsint.
3. Quæ peccata prohibeantur.
4. Quæ promiſsiones virtutibus additæ ſint.
5. Comminationes pœnarum, quæ certiſſimè peccata comitantur.

Etſi autem non expreſſè ſunt additæ ſingulis præceptis promiſsiones & comminationes in ipſo Decalogo. tamen ſum̄a in hac concione addita primo præcepto compræhenſa eſt: Ego ſum Dominus Deus tuus, fortis zelotes, viſitans iniquitatem patrum in filios, in tertiam & quartam generationem eorum, qui oderunt me, & faciens miſericordiam in millia his, qui diligunt me, & cuſtodiunt præcepta mea. Item, Leuit. 18. Qui fecerit hæc, viuet

ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς. πρὸς τοὺς Ρωμ. κεφ. ι. πρὸς Γαλάτας γ. καὶ ἐν τῷ Δευτερον. κζ. Ἐπικατάρατος πᾶς ἄνθρωπος, ὅστις οὐκ ἐμμένει ἐπὶ τοῖς λόγοις τοῦ νόμου τούτου. τούτοις τοῖς εἰρημένοις χρὴ προσθεῖναι τὰς ὑποσχέσεις τῶν ἄθλων, καὶ τὰς ἀπειλὰς τῶν τιμωριῶν περὶ τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν κακιῶν ἑκάστων ἐντολῶν παραδοθησῶν, αἳ πολλαχοῦ ἐν τῇ τε παλαιᾶς καὶ καινῆς διαθήκης γραφαῖς περὶ τῶν ἄθλων τῶν καλῶν ἔργων καὶ τῶν τιμωριῶν, τῶν ἁμαρτημάτων, ἀναλαμβάνονται.

πρὸς δὲ τὸ ὀρθῶς τὰς ἐπαγγελίας γνῶναι, λυσιτελεῖ ταύτας τὰς πέντε παραινέσεις πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἔχειν, ἃς διὰ βραχυτάτων διηγήσομαι.

πρῶτον μὲν· τοῦ θεοῦ ἀληθινοῦ ὄντος, ὁμολογεῖν χρὴ τὰς ἀπειλὰς αὐτοῦ οὐ μάταια φόβητρα εἶναι, οὐδὲ τὰς ἐπαγγελίας κενὸν εἶναι ἦχον, καὶ τούτου ἕνεκα προκειμένας, ἵνα τοὺς ἀνοήτους ὁπωσδήποτε κατέχωσι. βεβαίως οὖν πιστεύσωμεν, καίπερ πολλάκις τὰ συμβαίνοντα ἡμῖν οὐ δοκεῖ ἁρμοστῶς ἔχειν, ... πάσας τὰς θείας ἐπαγγελίας καὶ ἀπειλάς, ... ὃν ὁ θεὸς αὐτὰς παρέδωκε καὶ διηρμήνευσε, ... καὶ νῦν, ἀληθινάς, κυρίας, βεβαίας, καὶ ἀκινήτους εἶναι.

Δεύτερον δὲ· ἀκριβέστατα διαγνῶναι δεῖ τὰ τῶν

ἐπαγ-

viuet in eis, Roman. 10. Galat. 3. & Deuteron. 27. Maledictus omnis, qui non permanſerit in omnibus, quæ ſcripta ſunt in libro legis. His addantur promiſsiones præmiorum, & comminationes pœnarum de virtutibus & vitijs ſingulorum præceptorum traditæ, quæ paſsim in veteris & noui Teſtamenti ſcriptis de bonorum operum præmijs, & peccatorum pœnis repetuntur.

Vt autem rectè intelligantur promiſsiones, prodeſt has quinque commonefactiones in conſpectu habere, quas nunc breuiſsimè recitabo.

PRIMO: Cùm Deus ſit verax, certiſsimum eſt, comminationes ipſius non inania terricula menta eſſe, nec promiſsiones inanem ſonitum eſſe, & ideò propoſitas, vt ſtultos quoquomodo demulceant. Firmiſsimè igitur ſtatuamus, etiamſi ſæpè euentus nobis non videntur reſpondere; tamen omnes diuinas promiſsiones & comminationes in ea forma & ſententia, qua Deus eas tradidit & interpretatus eſt, veras, certas, ratas, & immotas eſſe.

SECVNDO: Accuratiſsimis limitib. diſcernēda

ἐπαγγελιῶν γένη. ἡ μὲν ἐπαγγελία ἡ τοῦ εὐαγγελίου, ἡ πᾶσι τοῖς πιστεύουσι τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ τὴν ζωὴν αἰώνιον προῖκα ὑπισχνουμένη, ἀλλ᾽ οὐ δι᾽ οὐδὲν ἔργον ἢ πειθαρχίαν ἡμῶν.

αἱ νομικαὶ δὲ ἐπαγγελίαι οὐδαμῶς προῖκα ὑπισχνοῦνται τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ τὴν ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἄλλα ἆθλα πνευματικὰ, καὶ σωματικὰ, ἀλλ᾽ ἔχουσι προσκειμένην τὴν ὁμολογίαν τῆς τελείας πειθαρχίας, ὡς αἴτιον καὶ ἀξίαν, δι᾽ ἣν τὰ ἀγαθὰ ἐπηγγελμένα δοθῆναι δεῖ, ὡς λέγεται· Ὁ ποιήσας αὐτὰ, ζήσεται ἐν αὐτοῖς. ἔτι γὰρ· Ποιῶ ἔλεος τοῖς ἀγαπῶσί με, καὶ τοῖς φυλάσσουσι τὰ προστάγματά μου.

τρίτον γὰρ· οὐδενὸς γὰρ τελείαν πειθαρχίαν διαπραττομένου, ἣν ὁ νόμος ἀπαιτεῖ, ζητοῦσιν αἱ ἀδημονοῦσαι τῶν συνειδήσεων, τίνα τρόπον αἱ μεγάλαι ἐπαγγελίαι τῶν ἄθλων ἑκάσταις ἀρεταῖς προσκείμεναι, ἡμῖν κυρίαι ἂν γένοιντο, καὶ πῶς τὰς τιμωρίας διαφεύγειν δυνηθῶμεν.

πρὸς ταύτην τὴν ἐρώτησιν ἀπαντᾷ ὁ Παῦλος ἐν τῇ. β. πρὸς τοὺς Κορινθ. κεφ. α. ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναὶ, καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ἀμήν. τουτέστι, κυρίαι καὶ βέβαιαι, καὶ ὡς ἀληθῶς ἅμα καὶ ἀναμφισβητήτως δίδονται διὰ Χριστόν.

ſunt genera promiſsionum. Promiſsio Euangelij propria, quæ remiſsionem peccatorum, Spiritum ſanctum, & vitam æternam omnibus credentibus gratis promittit, non propter vllum noſtrum meritum vel obedientiam.

Promiſsiones verò Legales nequaquam gratis offerunt remiſsionem peccatorum & vitam æternam, & alia præmia ſpiritualia ac corporalia; ſed habent annexam conditionem perfectæ obedientiæ, tanquam cauſſam & meritum, propter quod bona promiſſa ſint exhibenda, vt dicitur: Qui fecerit hæc, viuet in illis. Item: Sum miſericors his qui diligunt me, & cuſtodiunt præcepta mea.

TERTIO: Cùm autem nemo præſtet perfectam obedientiam, quam Lex flagitat, quærunt anxię mentes, quomodo ampliſsimæ promiſsiones præmiorum, ſingulis virtutibus additæ, nobis ratæ fiant, & quomodo pœnæ vitari poſsint.

Ad hanc quæſtionem reſpondet Paulus 2. Cor. 1. Omnes promiſsiones Dei in Chriſto ſunt etiam, & per ipſum Amen, id eſt, ratæ ac firmæ, & verè ac certò dantur ꝓpter Chriſtũ.

πρὸς τούτοις, πρὸς τὸν Ρωμ. κεφ. γ. νόμων ἱστῶμεν διὰ πίστεως.

τοῖς γὰρ τῇ πίστει ἐπὶ Χριστὸν καταφεύγουσι δίδοται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ ἀρχόμενον πειθαρχίας τῷ νόμῳ θεοῦ ἁρμοττούσης, ἥπερ ἄθλοις πνευματικοῖς καὶ σωματικοῖς ἐν τῷδε νῦν βίῳ, καὶ τῷ αἰωνίῳ στεφανοῦται, ὥσπερ ἐν τῇ. α. πρὸς Τιμόθ. κεφ. δ. λέγεται· ἡ εὐσέβεια ἐπαγγελίας ἔχει ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. ἔπι δὲ Ματθ. κεφ. ε. ὁ μισθὸς ἡμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

δίδοται δὲ τὰ ἆθλα, ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις ἐπιδειχθέντα, τὸν αὐτὸν, ὅνπερ Χριστὸς ἐν τῷ εὐαγγελίῳ περιγράφει τρόπον, ἐν τῷ Μάρκῳ κεφ. ι. λήψουσιν ἑκατονταπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, ἀλλὰ μετὰ διωγμῶν, καὶ μετὰ ταύτην τὴν ζωὴν, τὴν ζωὴν αἰώνιον, τουτέστι, τὰ κυριώτερα ἆθλα, καὶ αἱ κυριώτεραι τιμωρίαι ἀναβληθήσονται εἰς τὴν ζωὴν αἰώνιον.

τέταρτον δέ· διαγινώσκειν δεῖ τὰς ἐπαγγελίας τὰς ἐν εὐαγγελίῳ παραδοθείσας.

πρώτη μὲν, καὶ μεγίστη, καὶ μάλιστα ἀναγκαία ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία τῆς χάριτος καὶ τῆς διαλλαγῆς, καὶ τῆς ζωῆς αἰωνίου, ἢ τῶν ἀγαθῶν πνευματικῶν καὶ ἀϊδίων, ἃ μὲν θεὸς ἀναμφισβητήτως καὶ ὀνομασὶ, καὶ ἄνευ ὁμολογίας καὶ περιγραφῆς ὑπέσχετο δώσειν. αὕτη ἡ κυριωτάτη τοῦ εὐαγγελίου ἐπαγγε-

λία

Item, ad Roman. 3. Legem ſtabilimus per fidem.

Nam fide confugientibus ad Chriſtum datur Spiritus ſanctus, qui inchoat obedientiam congruentem cum Lege DEI, quæ præmijs ſpiritualibus & corporalibus in hac vita & æterna ornatur, vt 1. Tim. 4. dicitur: Pietas habet promiſsiones præſentis & futuræ vitæ. Item Matth. 5. Merces veſtra copioſa eſt in cœlis.

Dantur autem præmia, in promiſsionibus oblata, eo ordine & modo, quem Chriſtus in Euangelio præſcribit, Marci 10. Recipient centuplum in hac vita, ſed cum tribulatione, & poſt hanc vitam, vitam æternam, hoc eſt, præcipua præmia & præcipuæ pœnæ differuntur in vitam æternam.

QVARTO: Diſcernendæ ſunt promiſsiones in Euangelio traditæ.

Prima, ſumma, & maximè neceſſaria eſt promiſsio Gratiæ & reconciliationis, ac vitæ æternæ, ſeu bonorum ſpiritualium & æternorum, quæ Deus certô & nominatim, & ſine vlla conditione & exceptione promiſit ſe daturum eſſe. Hæc præcipua Euangelij promiſ-

λία ἀεὶ βεβαία καὶ ἀσφαλὴς οὖσα τυγχάνει ἀνθρώπῳ πιστεύοντι, καίπερ πάντα τὰ τοῦ σώματος ἀπόλλυται. διὰ τοῦτο τῇ πίστει αὐτὴν βεβαίως ἀποδέχεσθαι δεῖ.

ἄλλαι δ' εἰσὶν ἐπαγγελίαι τῶν τοῦ σώματος, ἀναγκαίων πρὸς τὸ ταύτην τὴν θνητὴν ζωὴν διασῶσαι ὄντων, οἷον τῆς ζωῆς, τῆς ὑγιείας, τῆς τροφῆς, τοῦ ποτοῦ, τῆς ἀντιλήψεως· καὶ τοῦ σωθῆναι ἐκ κινδύνων, ἐκ πολέμου, ἐκ λοιμοῦ· ἔτι δὲ τῆς εὐκαρπίας, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, ὅσα τῷ τοῦ ἄρτου ἐπιουσίου ὀνόματι περιλαμβάνεται. ταύτας γὰρ ἐπαγγελίας παρέδωκεν ὁ θεὸς διὰ τέσσαρας αἰτίας.

α. ἵνα εἰδῶμεν, θεὸν εἶναι αἴτιον ἅμα καὶ σωτῆρα τοῦδε τοῦ νῦν βίου, οὐδὲ ἀπὸ ταὐτομάτου, ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ ἀκριβῆ βουλὴν, τὰ τοῦ σώματος ἀγαθὰ διαδοθῆναι.

β. ἵνα ἡ ἐκκλησία ἐν τούτῳ τῷ βίῳ διασωθῇ.

γ. ἵνα ἡ πίστις, καὶ ἡ προσευχὴ, καὶ ἡ εὐχαριστία ἐν τῇ δεήσει, καὶ προσδοκία, καὶ χρήσει τῶν περὶ τὸ σῶμα ἀγαθῶν ἀσκηθῇ.

δ. ἵνα ἀναμνήσῃ ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς ἐπαγγελίας τῶν ἀγαθῶν πνευματικῶν.

Πέμπτον δέ· εἰ καὶ ταῖς τῶν ἀγαθῶν σωματικῶν ἐπαγγελίαις καθολικῶς πιστεύειν δεῖ·

ſio ſemper rata & firma eſt homini credenti, etiam omnibus bonis corporalibus amiſſis. Ideoq; firmiſsima fide retinenda eſt.

Aliæ ſunt promiſsiones rerum corporalium, neceſſariarum ad huius vitæ mortalis conſeruationem, vt vitæ, bonæ valetudinis, cibi, potus, defenſionis, liberationis ex periculis, bello, peſte: item fœcunditatis agrorum, & ſimilium, quæ panis quotidiani appellatione continentur. Has promiſsiones etiam tradidit DEVS propter quatuor cauſas.

1. Vt agnoſcamus Deum autorem & conſeruatorem eſſe etiam huius vitæ corporalis, nec caſu ſpargi bona corporalia, ſed certo DEI conſilio.

2. Vt Eccleſia in hac vita conſeruetur.

3. Vt Fides, Inuocatio, Gratiarum actio in petitione, expectatione, & vſu corporalium bonorum exerceatur.

4. Vt commonefaciant nos de Chriſto & promiſsióne bonorum ſpiritualium.

QVINTO: Etſi bonorum corporalium promiſsionibus vniuerſaliter credendum

δεῖ· ἀλλ᾽ οὖν ἀεί γε τέσσαρας ταύτας παραγραφὰς προσθεῖναι προσήκει.

α. τῆς τιμωρίας τῶν ἀσεβούντων.

β. τῆς δοκιμασίας ἢ τοῦ σταυροῦ τῶν εὐσεβούντων ᾧ θεὸς βουλῇ ἀκριβεῖ τὴν ἐκκλησίαν ἐν τῷ ἐνθάδε βίῳ πιέζει. αἱ δ᾽ αἰτίαι ἄλλοθι καταλέγονται.

γ. οὐ χρὴ τῷ θεῷ προορίζειν τρόπον ἢ καιρὸν, καθ᾽ ὃν τὰ ἐπηγγελμένα ἀγαθὰ παρέχειν ὀφείλοι ἄν. βούλεται γὰρ ὁ θεὸς ἡμᾶς τῷ Χριστῷ πεποιθότας ἀπ᾽ αὐτοῦ κρεμάσασθαι, καὶ ἀπαλλαγὴν τῶν κινδύνων, καὶ ἄλλα ἀγαθὰ περιμένειν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐθέλει ἡμᾶς ταῖς δόξαις ταῖς ἡμετέραις κυβερνηθῆναι, ὥσπερ γράφεται· Μακάριοι οἱ ἐμμένοντες ἐν αὐτῷ. ἔτι δε· ὑπόμεινον τὸν κύριον, ἀνδρίζου καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία σου.

ἐκ τούτων τε καὶ ἄλλων τῶν τοιούτων λόγων ὑπερβαλλόντως σωτήριος τοῦ βίου γνώμων λαμβάνεται, ἤγουν, ὅτι τὰ ἀναγκαῖα τῆς κλήσεως καθήκοντα θεόθεν προστεταγμένα, πιστῶς ἐπιτελεῖν δεῖ, καὶ εὐθύμως ἔκβαν σωτήριον προσδοκᾶν, καίπερ ὑπὸ τοῦ νοῦ ἀνθρωπίνου οὐχ οἷόν τ᾽ ἐστὶ προορᾶσθαι.

δ. οὐ χρὴ τὰ περὶ τὸ σῶμα ἐπαγγελίας λαβεῖν κατὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν ἄνευ τῆς κλήσεως θείας, ὥσπερ οἱ υἱοὶ τοῦ Ἐφραΐμ χωρὶς κλήσεως εἰς τὴν γῆν ἐπηγγελμένην ἐμπίπτοντες ἀπεσφάγησαν.

eſt : tamen ſemper hæ quatuor exceptiones addendæ ſunt:

1. Pœnæ impiorum.

2. Caſtigationes piorum ſeu crucis, qua Deus certo conſilio Eccleſiam in hac vita premit. Cauſſæ autem alibi recitantur.

3. Non præſcribendus eſt Deo modus & tempus, quo promiſſa bona exhibere debeat. Vult enim Deus nos fide in Chriſtum ab ipſo pendêre, & liberationem ex periculis, & alia bona expectare, non vult nos noſtris opinionibus regi, vt ſcribitur: Beati omnes qui ſperant in illo: Item, Expecta Dominum, viriliter age, & confortetur cor tuum.

Ex his & ſimilibus dictis maximè ſalutaris Regula vitæ extruitur, videlicet, quòd neceſſaria vocationis officia diuinitus mandata fideliter facienda ſint, & tranquillo animo expectandi euentus ſalutares, etiamſi à ratione humana proſpici non poſsint.

4. Non ſunt capiendæ promiſsiones corporales noſtris conſilijs ſine vocatione diuina: vt filij Ephraim ſine vocatione inuadentes terram promiſſam interficiebantur.

PRO PIA ET PLACIDA EX HOC FRAGILI DOMICILIO IN COELESTEM patriam migratione, Precatio Iohannis Poſſelij.

Τοῦ θνήσκειν ὁσίως ἐν Χριστῷ παμβασιλῆος
οὐκ ἔστι μείζων ἐν χθονὶ εὐτυχίη.
ὅστις ἅπαξ ὁσίως τε καὶ εὐσεβέως θάνεν ἀνὴρ,
ἀΐδιως πέλεται ὄλβιος ἠδὲ μάκαρ.
πρὸς τεῦ ἑῦν υἱοῦ ἀγαπητοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ
εὔχομαι ἐσσυμένως, ὦ πάτερ ἀΐδιε,
πρὸς σταυροῦ Χριστοῦ τε καὶ ἑλκῶν αἱματοέσσων.
πρὸς καθαροῦ κείνου αἵματος αἰτῶ ἐγώ.
πρὸς θανάτου λυγροῦ καὶ τιμηεστάτου αὐτοῦ
λίσσομαι ἀσπερχὲς, κλῦθί μου εὐμενέως·
ἵλαθί μοι μεγάλῳ, πάτερ ἤπιε, ἵλαθ' ἀλιτρῷ.
δὸς σύ μοι ἀνδρείως εὐσεβέως τε θανεῖν.
καὶ γὰρ γινώσκω μέγας ὢν ἄδικός τε ἀλιτρός,
νημερτὲς ποινῶν ἄξιος ἀϊδίων·
ἀλλὰ σὺ ἤπιος ὢν ἅμα καὶ πρᾶος, μετάνοιαν
ἐξ ὁσίοισι βροτοῖς τάξας ἐπιχθονίοις,
οἷος ἔην Μωσῆς τε καὶ Ἀβραὰμ, ἠδὲ Ἰακὼβ,
ἠδ' Ἰσαὰκ ἄκακος, πάτρες ἀοιδότατοι·

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-101863-p0126-6

EADEM PRECATIO, LATINO CARMINE REDDITA

à

M. Iohanne Poſſelio, Iuniore.

NOn homini maius poterit cõtingere donũ,
Quàm ſanctè in Chriſto fata ſubire Deo.
Qui ſua fata ſemel ſanctéq; piéq; ſubiuit,
Ex omni ſemper parte beatus agit.
Idcirco te per Chriſtum, tua gaudia, natum,
O æterne pater, ſupplice voce precor:
Per Chriſtiq; crucẽ, per vulnera ſanguinolẽta,
Natiq; eiuſdem membra cruenta tui,
Deniq; per mortẽ pro nobis quã cruce ſenſit,
Exaudi noſtras pro bonitate preces:
O miſerere mei Deus, ô miſerere dolentis,
Fortiter atq; piè da mihi poſſe mori.
Agnoſco ſiquidem ſcelerata piacula culpæ,
Dignus quẽ pœnæ tẽpus in omne premant.
Sed tu manſuetus, mitis quoq; conſtituiſti
Non ſanctis, reuocent qua ratione ſcelus,
Qualis erat Moyſes, Iacob9, Abramus, Iſaac,
Olim qui celebres laude fuère patres:

Sed

ἀλλ᾽ ἀδίκῳ λῃστῇ τῷ σταυρωθέντι κακούργῳ,
Μανάσσῃ τ᾽ ἀσεβεῖ, καὶ τῷ ἀνάγνῳ ἐμοί,
καὶ τῷ ἀνάγνῳ ἐμοὶ τῷ ἁμαρτωλῷ ἀθεμίστῳ,
τῷ καταφεύγοντι πρὸς φίλον υἷα τεόν,
ἵλαθί μοι μεγάλῳ, πάτερ ἤπιε, ἵλαθ᾽ ἀλιτρῷ,
δὸς σύ μοι ἀνδρείως εὐσεβέως τε θανεῖν.
εἰ σύ ποτ᾽ ἔπλασσας σὴν πρὸς τὸ λαβεῖν βασιλείαν
θνητῶν ἀνθρώπων ὠκύμορον τὸ γένος.
εἴποτε εὐμενέως εἶπας διὰ σαυτὸν ὀμόσσας,
οὐ θάνατον θνητῶν βούλομαι, ἀλλὰ βίον.
εἴ ποτ᾽ ἔφης· Καλέσαι οὐκ ἦλθον πρὸς μετάνοιαν
τοὺς ἀναμαρτήτους, ἀλλὰ βροτοὺς ἀδίκους·
εἴ τινα ἀνθρώπων ποτ᾽ ἐδέξω ἀνάξιον ὄντα,
ᾤκτειρές τε βροτὸν σχέτλιον εὐνοϊκῶς·
εἴ ποτε εὖ σύ με ποίησας βροτὸν ὄντα βέβηλον,
μέχρι οὗ ἔζωον γαίῃ ἐν εὐρυάλῳ,
ἵλαθί μοι μεγάλῳ, πάτερ ἤπιε, ἵλαθ᾽ ἀλιτρῷ,
δὸς σύ μοι ἀνδρείως εὐσεβέως τε θανεῖν.
εἵνεκα τοῦ διδαχῆς ἁγίης ἄμαχ᾽ ἱμεροέσσης,
ἣν σὺ φιλανθρώπως ἄμμιν ἔδωκας ἐΰς·
εἵνεκα τοῦ ποιεῖν σε τὸν οὐρανὸν εὐρὺν ὕπερθεν,
καὶ χθόνα εὐρεῖαν, κτίσματά τ᾽ ἄλλα καλῶς·
εἵνεκα τοῦ λύτρου πολὺ φερτάτου υἷος Ἰησοῦ,
ἠδ᾽ αὐτοῦ σταυροῦ ἔξοχα κεδνοτάτου·

Sed ligno affixo propter malefacta latroni,
Manaſſiq́; malo, tum mihi non merito,
Tū mihi non merito, et peccati mole grauato,
Qui ſolùm à nato quæro ſalutis opem:
O miſerere mei Deus, ô miſerere dolentis:
Fortiter atq; piè da mihi poſſe mori.
Si genus humanum mortalia noſtraq́; mem-
Feciſti vt caperent regna beata poli: (bra
Si quando ſanctè iuraſti per tua ſceptra,
Non mors, ſed cordi eſt vita ſalusq́; mihi:
Si quondam tales prompſiſti è pectore voces,
Miſſus ego haud ſanctis ſum, mage ſed re-
Si quanquā indignū iuuit tua gratia (probis:
Si tetigit miſeri te pia cura viri: (quondā,
Si quando ornaſti donis me crimine plenum,
Donec in hoc fragili corpore vita fuit:
O miſerere mei Deus, ô miſerere dolentis,
Fortiter atq; piè da mihi poſſe mori.
Per tua ſacrati prædulcia dogmata verbi,
Quæ nobis bonitas fecit habere tua:
Per cœlum terramq́; tuæ fundamina dextræ,
Per mare, ꝑ quicqd mūdus amœnus habet:
Per lytron nati precioſum & nobile Chriſti,
Per celebrem, tergo quā tulit ipſe, crucem:

εἵνεκα τοῦ Χριστοῦ ῥοδοειδέος αἵματος ἁγνοῦ.
καὶ θανάτου σεμνοῦ ἠδὲ καὶ ὠφελίμου.
εἵνεκα τῶν εὐχῶν πασῶν τῶν εὐσεβεόντων
ἀνθρώπων καθ' ὅλην γαῖαν ἀπειρεσίην,
ἵλαθί μοι μεγάλῳ, πάτερ ἤπιε, ἵλαθ' ἀλητρῷ.
δός σύ μοι ἀνδρείως εὐσεβέως τε θανεῖν.
Σοὶ μὲν ὑπισχνοῦμαι ἀποδώσειν αὖτις ἀμοιβὴν
καδδύναμιν κεδνῶς ἠδὲ καὶ ὀτραλέως.
οὐ γὰρ ἐγὼ μέλλω θνήσκειν ποτὲ, ἀλλὰ βιώσω,
χ' ὑμνήσω πρᾶξεις κάλλιμά τ' ἔργα τεά.
θαυμαστὰς εὐεργεσίας σὰς εἴτ' ἐν ὁμίλῳ
θείῳ κηρύξω σόν τ' ἔλεος τὸ μέγα.
σόν τε δέπας πικρὸν μὲν, ἀτὰρ σωτήριον, αὐτὸς
λήψομαι ἀντιβολῶν τοὔνομα σὸν γεραρόν.
ἡμετέρου μνήσθητι ἐὼν κτίστης τε πατήρ τε,
φείδεσθαι τέκνων πατρικός ἐστι νόμος.
ἵλαθί μοι μεγάλῳ, πάτερ ἤπιε, ἵλαθ' ἀλιτρῷ,
δός σύ μοι ἀνδρείως εὐσεβέως τε θανεῖν.

Per fuſas ſancto illius de corpore guttas,
Per mortē, mundo quæ bona multa tulit:
Per pia vota, cohors quæ fundit vbiq́; piorū,
Fundit vbiq; ſolo, fundit vbiq; ſalo:
O miſerere mei Deus, ô miſerere dolentis,
Fortiter atq; piè da mihi poſſe mori.
Polliceor ſiquidem me præmia certa daturū,
Vt potero, in laudes officioſus ero. (grates,
Nam viuam, haud moriar, tali pro munere
Muneris autori perpetuoq́; feram.
Facta tua in cœtu ſemper celebrabo frequēti,
Et meriti famam commemorabo tui:
Accipiamq́; tuum calicem, licet is ſit amarus,
Vtilis eſt tamen, & nomen in ore feram.
Eſto memor noſtri noſter factorq́;, parensq́;,
Patria lex pueris parcere namq́; iubet.
O miſerere mei Deus, ô miſerere dolentis,
Fortiter atq; piè da mihi poſſe mori.

FINIS.

τῷ θεῷ τῷ ἑνὶ ἅμα καὶ τρισυποστάτῳ δόξα, καὶ τιμὴ, καὶ ἔπαινος, εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-101863-p0134-0

Jg 5777 d
(X221 2338)
Ac 787 m
Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-101863-p0135-6

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-101863-p0136-1

Æ

BVS

ATÆ,

TÆ

ITA

DITA

IO-

DE

COM-

ſide-

IO.

GRÄFL. STOLBERGISCHE BIBLIOTHEK Z. WERNIGERODE

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-101863-p0137-7